

XIII. Lastensuojelu.

Lastensuojelulautakunnan v:lta 1936 antama kertomus ¹⁾ oli seuraavan sisältöinen:

Yleiskatsaus. Yleisen työttömyyden tultua taloudellisen noususuunnan jatkuessa suurin piirtein sivuutetuksi on lastensuojelulautakunnan toiminta voinut jatkua v. 1936 aikaisempina vuosina vakiintuneen käytännön mukaisesti. Ilmoituksia hoidon ja kasvatuksen puutteesta olevista lapsista jätettiin lautakunnan rekisteritoimistoon tosin 46 enemmän kuin edellisenä vuonna ja köyhäinhoidollisten lasten luku oli kertomusvuoden lopussa lisääntynyt 30:llä, mutta toisaalta väheni kasvatuksellisista syistä huostaanotettujen lasten kokonaislukumäärä 2:lla ja aviottomain lasten 14:llä.

Yleisluontoisena tapauksena mainittakoon, että tammikuun 17 p:nä 1936 tasavallan presidentti vahvisti eduskunnan edellisen vuoden lopulla hyväksymän lastensuojelulain ja toukokuun 8 p:nä annettiin sitä täydentävä lastensuojeluasetus, joiden johdosta maan lastensuojelutoiminta saatiin vihdoinkin v:n 1937 alusta lakisääteiselle ja entistä yhtenäisemmälle pohjalle. Niinikään valtioneuvosto antoi joulukuun 4 p:nä kunnallista huoltolautakuntaa koskevan lain 9 §:ään sisältyvään poikkeussäännökseen nojautuvan erikoisasetuksen Helsingin kaupungin yhteiskunnallisen huollon hallinnosta, jonka mukaan lapsiin ja nuoriin henkilöihin kohdistuva yhteiskunnallinen huolto, paitsi milloin on kysymyksessä lastensuojelulain 9 §:n 2 momentin a kohdassa mainittu tapaus, kotipaikkaoikeuden selvitys tai korvauksen haku hoitokustannuksista, jäi pääkaupungissa edelleenkin hallinnollisesti itsenäisen lastensuojelulautakunnan asiaksi.

Lautakunnan alaisista lastenhuoltolaitoksista on ilolla mainittava, että kertomusvuoden alussa valmistui Ryttylän koulukotiin uusi ammattiopetusrakennus, joka tilavine ja valoisine työhuoneineen sekä erilaisine uusine koneineen antaa entistä suuremmat edellytykset oppilaita nykyaikaiseen elinkeinoelämään valmistavalle ammattikasvatukselle. Oppilaiden viihtyisyyttä ja ruumiillista kehitystä edisti niinikään Ryttylässä viime kesänä valmistunut arvokas, pääasiallisesti poikain omalla työllä aikaansaatu urheilukenttä tiilimurskalla päällystettyine juoksuratoineen. Kentän vihkiäisjuhlassa olivat kaupungin muidenkin koulukotien parhaat urheilijat voimien mittellyssä Ryttylän poikain kanssa.

Lautakunnan kokoonpano. Lastensuojelulautakuntaan kuuluivat v:ksi 1934—36 valittuin professori M. Ruuth puheenjohtajana, päätoimittaja E. Kilpi varapuheenjohtajana sekä muina jäseninä rouva M. Huttunen, toimistoapulainen T. Leivo, vanhempi oikeusneuvosmies T. Nilsson, kirjanpitäjä B. Tabelle ja professori A. Ylppö. Edellä mainitut, jäsen Leivoa lukuunottamatta, muodostivat samalla lautakunnan alaisissa laitoksissa toimivien kansakoulujen johtokunnan, johon opettajakunnan edustajana kuului v. 1936 opettaja V. E. Uusivirta sekä opettajiston varaedustajana opettaja

¹⁾ Eräät kertomusta seuranneet taulukkotiedot, joita ei ole tähän merkitty, on julkaistu Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa v:lta 1937.

T. Reino. Lautakunnan puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja hoitivat, siihen valittuina, vastaavat tehtävät myöskin sanotussa kansakoulujohtokunnassa.

Kaupunginhallitusta edusti kummassakin toimittaja Y. Räisänen.

Opetuksen tarkastuksesta lautakunnan alaisissa kouluissa huolehti Helsingin kaupungin suomenkielisten kansakoulujen ensimmäinen tarkastaja A. Huuskonen ruotsinkielisten kansakoulujen tarkastajan R. Malmbergin avustamana.

Lautakunnan kokoukset. Lastensuojelulautakunta kokoontui entiseen tapansa jokaisena kuukauden toisena ja neljäntenä tiistaina, paitsi kesä-, heinä- ja elokuun aikana, jolloin kokouksia pidettiin ainoastaan kerran kuukaudessa. Ylimääräisiä kokouksia pidettiin 3. Kansakoulujohtokuntana, jolloin myös koulukotien opettajakunnan edustaja osallistui päätöksiin, lautakunta käsittelee asioita 4 kertaa. Pöytäkirjat lautakunnan kokouksista toimintavuoden kuluessa sisältävät yhteensä 1,941 eri asiaa, joista 509 yleisen kansliaosaston, 1,104 turvattomien lasten osaston ja 328 aviottomain lasten osaston esittämiä.

Tärkeimmät asiat. Paitsi talousarvioehdotuksen valmistelua, lasten huostaanottamista, avustusten lakkauttamista, elatussopimusten vahvistamista, lasten koulunkäynnin ja jatko-opetuksen järjestelyä koskevia y.m. jokapäiväisestä toiminnasta johtuvia asioita, lautakunta käsittelee kertomusvuoden aikana erinäisiä yhteiskunnallisen lastensuojelu- ja kasvatustoiminnan sekä alaistensa laitosten ja niihin kuuluvien maatilojen kehittämistä tarkoittavia kysymyksiä, joista tässä mainittakoon seuraavat:

Kaupunginhallituksen toimeksiannosta suoritti ensimmäinen palomestari vuoden vaihteessa paloturvallisuuskatselmuksen m.m. kaikissa kaupungin ulkopuolella sijaitsevilla lastenhuoltolaitoksissa havaiten niiden rakennuksissa paljon tulipalovaaran välttämiseksi korjattavia epäkohtia. Lautakunnan ja rakennustoimiston puoleltua hänen ehdottamiaan varovaisuustoimenpiteitä kaupunginvaltuusto myönsi tarkoitukseen tarvittavan määrärahan.

Rahatoimenjohtajan tammikuun 22 p:nä valtion terveydenhuolto-opiston johtokunnan aikaisempaan esitykseen perustuen herätettyä kysymyksen pääkaupungin lastensuojelu- ja terveydenhoitotoiminnan mahdollisesta uudelleen organisoimisesta ja keskittämisestä esim. n.s. perhehuollon pohjalla ja lautakunnan annettua asiasta helmikuun 25 p:nä seikkaperäisen lausuntonsa, jossa esitettiin koko nykyaikaisen lastensuojelun tehtävät erikoisesti suurkaupunkien oloja silmälläpitäen, asetti kaupunginhallitus huhtikuun 16 p:nä eri aloja edustavan komitean kysymyksen edelleen selvittämiseksi. Kun komitea sittemmin oli toimeenpanemallaan tilastollisella tutkimuksella osoittanut, että nykyisen huoltojärjestelmän haittoja, esim. mikäli asia koski eri huoltotyöntekijäin käyntejä samoissa kodeissa, oli keskitysajatusta ajaneiden taholta suuresti liioiteltu ja että keskitetyn huoltojärjestelmän käytäntöönottaminen keskikaupunkialueella nykyisen hallintojärjestelmän vallitessa aiheuttaisi kustannusten lisääntymistä ja varsinaiseen huoltotyöhön kuulumattomien tehtävien kasaantumista työn tehokkuuden siitä paranematta, jäi asia toistaiseksi siihen, että kysymys perhehuollon pohjalle keskitetyn järjestelmän mahdollisesta käytäntöön ottamisesta kaupunkiin liitettävällä alueella olisi otettava harkittavaksi liittokysymyksen tultua ratkaistuksi ja ennenkuin liitos on toteutettu. Niitä päämääriä, joihin keskitetyllä järjestelmällä pyritään, oli komitean mielestä toistaiseksi koetettava saavuttaa edistämällä eri huoltoalojen edustajain keskinäistä

kanssakäymistä esim. järjestämällä heille tätä asiaa käsitteleviä keskustelutilaisuuksia. Komitean mietinnöstä joulukuun 8 p:nä antamassaan lausunnossa lastensuojelulautakunta ehdotti, että tällaisten neuvottelutilaisuuksien käytännöllinen järjestely olisi jätettävä asianomaisten kaupunginjohtajain tehtäväksi.

Koska jo kymmenisen vuotta suunnitteilla ollut uuden vastaanotto- ja ammattioppilaskodin aikaansaaminen yhä viipyi, lähetti lautakunta huhtikuun 7 p:nä kaupunginhallitukselle kirjelmän, johon liittyvissä lämpö- ja tilavuusselvityksissä yksityiskohtaisesti osoitettiin tämän laitoksen nykyisissä huoneissa vallitsevat suuret puutteellisuudet ja anottiin kyseessä olevan rakennuksen tonttikysymyksen ratkaisussa sekä piirustusten ja kustannuslaskelmien laadituttamisessa niin kiireellisiä toimenpiteitä, että tarkoitukseen tarvittava määräraha voitaisiin merkitä kaupungin v:n 1937 menoarvioon. Elokuun 26 p:nä kaupunginvaltuusto luovuttikin tarkoitusta varten 8,800 m²:n suuruisen tontin Sofianlehdonkadun varrelta ja talousarvion käsittelyssä merkittiin v:n 1937 talousarvioon rakennustöiden alkamiseksi 3 miljoonan markan määräraha, vaikkakaan piirustuksia ei oltu vielä lopullisesti hyväksytty.

Huhtikuun 18 p:nä kaupunginhallitukselle lähettämässään kirjelmässä Kenraali Mannerheimin lastensuojeluliitto, Sielunterveysseura ja Suomen Kriminaalijärjestys pyysivät kaupunkia osallistuman mainittujen järjestöjen v:n 1937 alussa avattavaksi suunnittelemaan kasvatuksen neuvonta-aseman perustamis- ja ylläpitokustannuksiin. Asiasta toukokuun 26 p:nä antamassaan lausunnossa lautakunta ehdotti asetettavaksi komitean asian perinpohjaisempaa selvittelyä varten erikoisesti kunnallista tarvetta silmälläpitäen, ollen komitean samassa yhteydessä huomautettava myöskin jo v. 1928 edesmenneen kunnallisneuvos V. von Wrightin johdolla valmistuneesta, mutta unohtuksiin joutuneesta nuorisolle neuvonnan järjestämisestä ammatinvalinnassa koskettelevasta komiteamietinnöstä. Kaupunginhallituksen sittemmin asettama komitea, jossa oli edustettuna sekä lastensuojelulautakunta että molemmankieliset kansakoulut, todettuaan sekä ammatinvalintaneuvonnan että kasvatuksellisen neuvontatyön tarpeellisuuden, ehdotti kaupunginhallitukselle marraskuun 7 p:nä jättämässään mietinnössä, että anomus yksityisen neuvontatoimiston avustamisesta evättäisiin ja kasvatuksellinen neuvontatoimisto, mikäli on kysymys Helsingin kaupunkikunnan tarpeesta, järjestettäisiin, kuten Tukholmassakin on tehty, alusta alkaen kunnalliseksi lastensuojelulautakunnan hallinnon alaisena. Mietinnöstä myöhemmin antamassaan lausunnossa lautakunta kuitenkin ehdotti kyseisen kasvatuksen neuvonnan yhdistämistä kansakoulujen lääkaritoimintaan.

Koska lasten ruokasali Toivolan koulukodissa on luonnottoman ahdas eikä talousrakennuksessa ole minkäänlaisia suuressa ruokataloudessa välttämättömiä varastokellareita, uudisti lautakunta jo useampaan kertaan tekemänsä esityksen asiantilan korjaamiseksi. Syyskuun 10 p:nä kaupunginhallitus hyväksyikin tarkoitusta varten v:n 1937 talousarvioon merkittäväksi 162,700 markan suuruisen määrärahan, joten Toivolan koulukodin keittiöolot saataneen pian tyydyttävään kuntoon.

Koska vedensaanti Ryttylän koulukodissa tuotti vaikeuksia, esitti lautakunta jo toukokuussa 1935 että kaupunginhallitus määräisi pätevät ammattimiehet paikan päällä tutkimaan tätä kysymystä, jotta se saataisiin ratkaistuksi laitoksen kokonaistarvetta silmälläpitäen joko nykyistä vesisäiliötä korottamalla tai rakentamalla navettarakennuksen edessä olevalle

kummalle kokonaan uusi vesitorni, josta vesi nousisi omalla paineellaan laitoksen eri rakennusten ylempiinkin kerroksiin. Kaupungin vesijohtolaitoksen ehdotuksesta asia ratkaistiin viimeksi mainitulla tavalla ja uuden vesitornin rakentamiseen on v:n 1937 talousarvioon merkitty 254,300 markan määrärahana.

Heinäkuun 21 p:nä lautakunta esitti kaupunginvaltuustolle lastensuojelulautakunnan säilyttämistä edelleenkin itsenäisenä yhteiskunnallisen lastensuojelun ja nuorisonhuollon hallintoelimenä pääkaupungissa senkin jälkeen, kun tammikuun 17 p:nä kunnallisesta huoltolautakunnasta annettu laki oli v:n 1937 alusta astuva voimaan, liittäen esitykseensä samalla uudet ohjesääntöehdotukset. Elokuun 26 p:nä pitämässään kokouksessa kaupunginvaltuusto asettui periaatteellisesti tälle kannalle ja antoi kaupunginhallitukselle tehtäväksi valmistaa tarpeelliset ehdotukset kunnan yleiseksi huolto-ohjesäännöksi sekä sitä täydentäväksi lastensuojeluohjesäännöksi. Lautakunnan esitykseensä liittämät, pääasiallisesti tähänastiseen käytäntöön perustuvat ohjesääntöehdotukset, joutuivat sittemmin monien periaatteellisten ja muodollisten muutosten alaisiksi.

Ammattiopetuksen ja työtehon edistämiseksi Ryttylän koulukodin uudessa ammattiopetusrakennuksessa lautakunta esitti heinäkuun 21 p:nä kaupunginvaltuustolle mainittuun laitokseen perustettavaksi v:n 1937 alusta puutyönammattiopettajaa avustavan konepuusepän ja metallitöiden opettajan apuna toimivan valurin toimet. Kaupunginhallitus ehdotti kuitenkin ennen näiden toimien vakinaistamista kokeiltavaksi niitä käytännössä, merkiten näiden toimihenkilöiden palkkaamiseen tarvittavan määrärahan, yhteensä 45,600 markkaa, toistaiseksi tilapäisen työvoiman tilille.

Sen johdosta, että Pelastusarmeijan kiinteistö oy. oli suunnitellut Kallion kaupunginosaan uutta rakennusta sosiaalista huoltotoimintaa varten ja anonut sille valtionapua, tiedusteli sosiaaliministeriön köyhäinhoidon ylitarkastaja, missä määrin lastenseimi ja pikkulastenhoitola, jollaisia Pelastusarmeija m.m. oli ajatellut järjestää uuteen taloonsa, ovat kaupungin kannalta tarpeellisia. Tiedusteltuaan asiaa myös lastentarhojen kansliasta lautakunta elokuun 8 p:nä ilmoitti, että joskin Helsingissä tätä nykyä nykyisillä lastenseimillä ja pikkulasten kodeilla tullaan jollakin tavoin toimeen, niin lisääntynee hoitopaikkojen tarve huomattavasti kummassakin suhteessa kaupungin ympäristöalueiden tullessa kaupunkiin liitetyiksi, tahtomatta tällä kuitenkaan sanoa, että Pelastusarmeijan taloonsa suunnittelema lasten osasto olisi hennoille pikkulapsille sovelias hoitopaikka, vaikkapa se olisikin aikuisten huoneistoista eristetty ja eri sisäänkäytävällä varustettu. Sen sijaan lautakunta piti toivottavana, että suunnitteilla olevaan rakennukseen järjestettäisiin vähintään 15—20 sijaa käsittävä huoneisto sellaisille kansakoulujen apukouluissa käyville heikkokykäisille lapsille, jotka syystä tai toisesta eivät voi asua kotonaan ja joita yleensä on vaikea saada sijoitetuiksi yksityishoitoon.

Bengtsårin koulukodin oppilasmäärän suuresti vaihdeltua, lautakunta esitti palkkausmenojen vähentämiseksi lokakuun 27 p:nä kaupunginvaltuustolle kolmannen luokkaopettajan viran lakkauttamista laitoksessa v:n 1937 alusta, mutta sen sijaan menosääntöön merkittäväksi tilapäisen työvoiman tilille jatko-opetukseen tarpeellisia ylimääräisiä tuntipalkkioita varten tarvittavan määrärahan. Kaupunginvaltuusto hyväksyi esityksen.

Lastensuojeluviraston kansliatehtävien osittain uudelleen järjestämiseksi lautakunta esitti marraskuun 20 p:nä kaupunginvaltuustolle mainittuun virastoon perustettavaksi v:n 1937 alusta vastaanotto- ja rekisteritoimiston hoitajan viran, jolloin yksi kanslianhoitajan virka siirtyisi turvattomain lasten huoltotoimistoon ja yksi kanslistin virka vapautuisi yleisen kanslian käytettäväksi. Helmikuun 10 p:nä 1937 kaupunginvaltuusto hyväksyi tämän virkojen järjestelyn voimaan astuvaksi maaliskuun 1 p:stä myöntäen samalla mainituksi vuodeksi vastaanotto- ja rekisteritoimiston hoitajan palkkaamiseksi tarvittavan määrärahan.

Lautakunnan hallinnossa olevista maataloista mainittakoon, että vuoden lopussa voitiin myydä Bengtsårin, Ryttylän ja Toivoniemen tiloilta joku määrä saha- ja kuusipaperipuita hoitaen kaupunginhallitus kaupan lautakunnan tilien ulkopuolella.

Lastensuojelulautakunnan virkailijat. Lautakunnan toimitusjohtajana toimi filosofianmaisteri R. Liukkonen, jolle ohjesäännön mukaan kuului myöskin lautakunnan sihteerin tehtävät ja kasvatuksellisista syistä huostaan otettujen lasten huoltolaitosten välitön valvonta. Lautakunnan kassa- ja tiliasiat ovat olleet v:n 1920 alusta köyhäinhoidon kassa- ja tiliviraston alaisina, hoitaen niitä tämän viraston johtaja, kamreeri F. O. Rosendahl maaliskuun 20 p:ään, apulaiskaupunginkamreeri N. O. Fellman väliaikaisena maaliskuun 20 p:n ja syyskuun 16 p:n välisen ajan sekä viimeksi mainitusta päivästä virkaan vakinaisesti nimitetty viranhaltija kamreeri A. Törnblom. Lastenhuoltokorvausten perimisistä huolehti varatuomari V. A. Eloniemen johtama köyhäinhoidon ja lastensuojelulautakunnan yhteinen asiamiesosasto. Koulukotien, vastaanotto- ja ammattioppilaskodin sekä Kullatorpan lastenkodin lääkärinä oli lääketieteen- ja kirurgiantohtori U. Muroma, joka tarkasti myöskin tylsämielisten laitoksiin ja aistivalliskouluihin pyrkivät lapset sekä yleensä 7 vuotta vanhemmat lautakunnan hoidokit ja lisäksi lautakunnan kesäksi maalle toimittamat lapset. Yleisen kansliaosaston kansliatehtäviä hoiti neiti C. Nyström sekä rekisteri- ja tiedonantotoimistoa neiti M. Tawaststjerna neitien H. Stråhlmanin ja T. Parman avustaessa toimistolle ilmoitettujen lastensuojelutapausten tutkimisessa.

Lastenvalvojana toimi varatuomari J. Kunnas. Lastenhuoltotarkastajana sekä samalla nuorisonhuoltajana ja lastenvalvojan varamiehenä oli pastori K. F. Palomäki. Näiden johtamille osastoille kuuluvain aviottomain ja ja turvattomain lasten hoitoa valvoi lääketieteellisensiaatti R. Granholm naistarkastajien neiti M. Ahlbergin ja rouva A. Stegmanin avustamana, joista edellinen huolehti 0—3 vuotiaiden ja jälkimmäinen sitä vanhempien lasten sijoituksista. Kaupunkiin sijoitettujen pikkulasten hoidon tarkkaajana toimi rouva I. Stenvall. Myöskin kunnallisten lastenhoidon neuvontasemain hoitajat, neidit L. Soini ja L. Hirstiö sekä rouva R. Krohn, osallistuivat lautakunnan huostaan otettujen pikkulasten hoidon valvontaan. 3 vuotta vanhempien yksityiskoteihin sijoitettujen lasten hoitoa valvoivat naisopastajat neidit M. Ekholm ja M. Ramstedt sekä rouva E. Rätty, jotka huolehtivat myöskin nuorisonhuoltojaostolla tarpeellisista kodissakäynneistä. Kansliatehtäviä hoitivat turvattomain lasten osastolla neidit E. Ekholm ja G. Boldt sekä nuorisonhuoltojaostolla neiti E. Hirn. Lastenvalvojan perimistöimistöä hoiti rouva A. Aminoff ja aviottomain lasten osaston kansliatehtävistä huolehtivat rouvat M. Hainari ja V. Hyvärinen.

Lähetetyt kirjelmät ja toimituskirjat. Lautakunnan tekemäin päätösten hojdesta tai muusta syystä lähetettiin kansliasta toimintavuoden kuluessa

yhteensä 7,817 kirjelmää tai laajempaa esitystä, joista 716 lautakunnan puheenjohtajan ja sihteerin allekirjoittamia, 664 toimitusjohtajan lähettämiä, 508 rekisteritoimistosta, 1,687 turvattomien lasten osastolta, 3,742 aviottomien lasten osastolta ja 500 nuorisonhuoltojaostolta toimitettuja. Näiden lisäksi lähetettiin eri osastoilta kirjeellisiä kansliaan kutsuja lasten vanhemmille tai muille yksityisille henkilöille sekä nuorisonhuoltojaostolta erinäisiä tiedusteluja, joita ei katsottu tarpeelliseksi rekisteröidä.

Ilmoitukset hoidon ja kasvatuksen puutteessa olevista lapsista. Lukuunottamatta lautakunnan nuorisonhuoltojaostolle ilmoitettuja 491 koulusta poisjäänyttä lasta kuin myöskin saman jaoston välityksellä 241 kesäksi maalle pyrkinyttä sekä 2,144 leikkikentille ilmoittautunutta lasta, jätettiin lautakunnan rekisteritoimistoon kertomusvuoden kuluessa yhteensä 1,449 ilmoitusta hoidon ja kasvatuksen puutteessa olevista lapsista, jakautuen tapaukset ilmoituksen tehneisiin nähden seuraavasti:

Köyhäinhoitolautakunta	140	Lastensuojeluyhdistykset	33
Kansakoulutarkastajat	23	Yksityishenkilöt	619
Poliisilaitoksen huolto-osasto ..	7	Lastensuojelulautakunnan eri	
Muut viranomaiset	134	osastot	493
		Yhteensä	1,449

Ilmoituksen aiheena oli:

Kasvatukselliset syyt	131	Lasten pahoinpitely tai huono	
Lasten aistivallisuus tai vähä-		hoito	77
lahjaisuus	20	Vanhempien huono elämä	137
Lasten turvattomuus	621	Muut syyt	35
» avioton syntyperä	428	Yhteensä	1,449

Yleinen kansliaosasto. Suojelukasvatusta tarvitsevia lapsia, joiden suhteen toivottiin yleisen kansliaosaston toimenpiteitä, oli edellä mainituista 104. Kussakin yksityistapauksessa toimitetun tutkimuksen perusteella lautakunta otti näistä 84 lasta huostaansa; muissa tapauksissa vanhemmat eivät suostuneet luovuttamaan lapsiansa lautakunnalle. 17 aistivallisen ja raajarikkoisen lapsen puolesta toimitettiin sisäänpääsyanomus heille soveltuviin hoitolaitoksiin. Huostaan otetuista lapsista 68 oli poikia ja 16 tyttöjä, 77 suomen- ja 7 ruotsinkielisiä, 52 eli 61.9 % oli syntynyt Helsingissä ja 32 eli 38.1 % muualla. Avioliitossa syntyneitä oli 61 eli 72.6 % ja avion ulkopuolella syntyneitä 23 eli 27.4 %. Iän mukaan nämä lapset jakautuivat seuraavasti:

— 7 vuotiaita	2	13—15 vuotiaita	25
7—9 »	7	15—16 »	25
9—13 »	25	Yhteensä	84

Edelleen mainittakoon, että näistä lapsista 21 oli varhain kadottanut isänsä, 23 oli kadottanut äitinsä, 9:llä oli isäpuoli, 8:lla oli äitipuoli ja 13:ssa ilmeni perinnöllistä rappeutuneisuutta tai henkistä vajaakykyisyyttä.

Yhteensä oli yleisen kansliaosaston huollossa 441 lasta, joista 357 oli jäljellä v:sta 1935, 84 oli vuoden aikana otettu hoidettavaksi, 86 poistettiin ja 355 jäi lautakunnan hoitoon v:een 1937.

Suurin osa näistä lapsista oli sijoitettu kaupungin koulukoteihin. Varattomat tylsämieliset, kuuromykät sekä raajarikkoiset, sokeat ja kaatuvatautiset lapset olivat, mikäli kunnan velvollisuus oli huolehtia heidän koulunkäynnistään, lastensuojelulautakunnan toimesta sijoitetut heille sopiviin erikoislaitoksiin ja pienehkö määrä oli elätteellä yksityisissä lastenhoitolaitoksissa tai yksityishenkilöiden luona, kuten seuraava yleiskatsaus lähemmin osoittaa:

	Suomenkielisiä.			Ruotsinkielisiä.			Kaikkiaan.
	Poikia.	Tyttöjä.	Yht.	Poikia.	Tyttöjä.	Yht.	
Kaupungin omissa laitoksissa ..	261	42	303	43	—	43	346
Muissa lastenhoitolaitoksissa ja aistivalliskouluissa	33	40	73	12	9	21	94
Yksityiskodeissa	1	—	1	—	—	—	1
Yhteensä	295	82	377	55	9	64	441

Lasten vanhempien säätö tai ammatti näkyy seuraavista luvuista:

	Luku.	%.
Ammattitaidottomia työntekijöitä	209	47.4
Tehtaan- ja ammattitaitoisia työntekijöitä	120	27.2
Pikkuliikkeen harjoittajia ja palvelusmiehiä	97	22.0
Virkamiehiä ja tehtailijoita	15	3.4
Yhteensä	441	100.0

Avioliitossa syntyneitä lapsia oli 302 eli 68.5 % ja avion ulkopuolella 139 eli 31.5 %.

V:n 1936 aikana oli kaikkiaan 89 lautakunnan hoidokkia seuraavissa aistivalliskouluissa y.m. erikoislaitoksissa:

	V:sta 1935 siirtyneitä.	Uusia.	Eronneita.	Jäljellä vuoden päättyessä.		Yhteensä.
				Poikia.	Tyttöjä.	
Kuopion sokeainkoulussa	1	—	—	1	—	1
Mikkelin kuuromykkäin koulussa	1	—	1	—	—	—
Turun » »	5	1	2	2	2	4
Jyväskylän » »	1	1	—	1	1	2
Porvoon » »	—	1	—	1	—	1
Raajarikkoisten työkoulussa	2	1	1	2	—	2
Perttulan tylsämielisten kasvatuslaitoksessa	2	—	—	2	—	2
Toivolan tylsämielisten kasvatuskodissa Muhoksella	4	—	—	4	—	4
Kuhankosken tyttökodissa Laukaassa	10	—	—	—	10	10
Sortavalan diakonissalaitoksessa ..	19	—	1	8	10	18
Helsingin diakonissalaitoksessa ..	31	4	2	18	15	33
Helsingin kaupungin sairaaloissa ..	—	2	—	1	1	2
Oulun kaatuvatautisten kasvatuskodissa	—	1	—	1	—	1
Yksityishoidossa	—	2	2	—	—	—
Yhteensä	76	13	9	41	39	80

Alaikäiset lainrikoajat. Paitsi edellä mainittuja 441 suojelukasvatuksen alaista lasta, oli 8 alaikäistä lainrikojaa asiansa tutkintoaikana lautakunnan hoidossa yhteensä 416 päivää ja saatiin näistä tällaisten lasten erikoishoitoa koskevan sopimuksen mukaan sosiaaliministeriöltä 12,965 markan suuruinen korvaus.

Vuoden puolivälissä asianomaisen kaupunginviskaalin kanssa tapah-tuneen neuvottelun johdosta saatiin alaikäisten lainrikojain asiain käsitte-lyssä aikaan se parannus, että viskaalinvirasto suostui toimittamaan poliisi-laitokselta saamansa kuulustelupöytäkirjat lastensuojelulautakunnan näh-täväksi, ollen lautakunta siten tilaisuudessa asioihin ja lasten kotiolioihin tutustuttuaan antamaan lausuntonsa tutkittujen kasvatuksen järjestämi-sestä tai rankaisemisesta. Tällaisia lausuntoja annettiin vuoden loppupuol-ella 8, jotka koskivat yhteensä 12 varkaudesta tai näpistyksestä rikos-poliisille ilmiannettua 15 vuotta nuorempaa lasta. Vanhempain suostumuk-sella lautakunta otti näistä 3 laitokasvatusta varten huostaansa, 2:lle ehdo-tettiin ruumiillista rangaistusta ja 10 ilmiannetun asian lautakunta antoi hairahduksen laatuun ja lasten nuoreen ikään katsoen toistaiseksi raueta.

Vastaanotto- ja ammattioppilaskoti. Lautakunnan huostaan otetuista lapsista koetetaan ensin Merikadun 21:ssä sijaitsevassa vastaanottokodissa tehdä mahdollisimman tarkkoja havaintoja, jotta heidät voitaisiin sittem-min terveydentilansa, erilaisten luonteenominaisuuksiensa ja siveellisen laa-tunsa perusteella sijoittaa kullekin parhaiten soveltuvaan laitokseen tai yksityiseen kasvatuskotiin. Käytökseltään moitteettomat lapset voivat vas-taanottokodissa asuen käydä kaupungin kansa- ja ammattikouluissa.

Samassa talossa vaikka eri rakennuksessa toimiva ammattioppilaskoti taasen tarjoaa asunnon ja hoitoa sellaisille lautakunnan alaisista laitoksista kaupunkiin käsityöläisoppiin tai tehtaiden työpajoihin siirtyville pojille, joilla ei ole kunnollista omaa kotia ja jotka eivät yksin jätettyinä voisi vielä tulla elämässä omin neuvoin toimeen.

Vastaanotto- ja ammattioppilaskodin johtajana toimi opettaja M. Tuokko, emännöitsijänä neiti E. Mäiseli, joka samalla hoiti tyttöosastoa hoitaja-tarharjoittelijan avustamana, sekä poikien hoitajattarena neiti L. Ahola, apunaan hoitajatarharjoittelija. Ammattioppilaskotia hoiti neiti I. Jääske-läinen. Näiden lisäksi oli kaikilla osastoilla yhteinen keittäjä ja palvelija sekä leipoja ja pesijä.

Hoidokkeja oli v. 1936 vastaanottokodissa eri aikoina kaikkiaan 201, niistä 83 suojelukasvatusta tarvitsevaa ja 118 köyhäinhoidollista lasta. Am-mattioppilaskodissa oli yhteensä 36 hoidokkia.

Koulukodit. V. 1936 kaupunki omisti maaseudulla seuraavat 5 koulu-kotia oppilasasuntoloinen:

Bromarvin pitäjässä sijaitseva Bengtsårin koulukoti siihen kuuluvine maatiloinen on kaksikielinen ja tarkoitettu enintään 85 yläkansakoulun tai jatkokoulun ikäasteella olevalle pojalle. Laitoksen johtajana toimi filo-sofianmaisteri L. Plathan. Suomenkielisen osaston opettajana oli T. A. Mik-kola sekä ruotsinkielisen osaston opettajana C. A. Collén. Kummankinkie-listen jatkoluokkain opetustunteja hoitivat edellä mainitut opettajat sekä laitoksen johtaja yhteisesti. Koulukodin emännöitsijänä toimi neiti H. A. Malmström ja kolmeen eri asuntolaan sijoitettujen oppilaiden hoita-jattarina neidit Z. Ekholm, I. Hänninen ja S. Savonen. Käytännöllisten ammattien opetusta antoivat veistonopettaja A. I. Johansson ja hänen kuo-lemansa jälkeen syyskuun 1 p:stä M. J. Pitkänen, räätälimestari A. Sten-

lund, suutarimestari F. Mäkynen, puutarhuri J. E. Lindqvist, maataloustöiden johtaja A. Holmström, karjanhoitaja G. Malin ja hänen erottuaan toimestaan marraskuun 1 p:nä F. Merivirta sekä lämmittäjä-mekanikko A. Salmi. Lisäksi kuului laitoksen henkilökuntaan tallimies, renki, keittäjä, leipoja, kaksi pesijää ja kolme palvelijaa.

Nummen pitäjässä sijaitseva Tavolan koulukoti on tarkoitettu enintään 20 vajaakykyiselle apukouluasteella olevalle suomenkieliselä pojalle. Laitoksen oppilasasuntolassa on 15 sijaa. Osa oppilaista on sijoitettu täysihoittoon laitoksen lähellä asuviin yksityisperheisiin. Koulukodin johtajana ja samalla opettajana toimi J. Jokinen sekä emännöitsijänä ja oppilasasuntolan hoitajattarena neiti M. L. Leppäniemi, apunaan keittäjä.

Hausjärvellä oleva Ryttylän koulukoti omine maatalouksineen voi ottaa vastaan 140 yläkansakoulun ja jatkokoulun ikäasteella olevaa suomenkielistä poikaa. Tämän koulukodin toiminnassa on kiinnitetty erikoista huomiota mahdollisimman monipuolisen ja tehokkaan ammattiopetuksen järjestämiseen. Laitoksen johtajana oli diplomi-insinööri V. Antila ja opettajina toimivat K. Ahtinen, T. Reino ja S. Pellinen. Opettaja Ahtisen virkavapauden aikaisena sijaisena toimi opettaja A. R. Taipale. Emännöitsijänä oli neiti M. Nurmi. Viidessä eri kotikunnassa asuvain oppilaiden hoitajattarina toimivat neidit M. Aflecht, E. Roselius, T. Roukko, H. Ilvesvaara ja K. Ketunen. Hoitajattarien apuna on ollut hoitajatarharjoittelija. Ammattiopetusta antoivat veistonopettaja L. Keinänen, metallitöidenopettaja V. J. Manner ja seppä K. Moisio, räätälimestari K. V. Laakso, suutarimestari J. A. Lampinen, puutarhuri L. Päivike ja maataloustöiden johtaja V. Niittylä. Näiden lisäksi kuului Ryttylän toimihenkilöihin lämmittäjä, karjakko, tallimies, 3 muonamiestä, navetta-apulainen, keittäjä, leipoja, 3 palvelijaa ja 2 pesijää.

Lohjan pitäjässä sijaitseva Toivoniemen koulukoti omine maataloineen on tarkoitettu 40 kansakoulun tai jatkokoulun ikäasteella olevalle suomenkieliselä tytölle. Laitoksen johtajattarena, joka osallistuu myös opetukseen, toimi neiti L. Kivekäs. Opettajattarena oli neiti I. Pesonen, emännöitsijänä ja kotitaloustöiden ohjaajana neiti T. Paasikallio syyskuun 8 p:ään, minkä jälkeen virkaa hoiti väliaikaisena talousopettaja A. Tiirikka, marraskuun 16 p:ään, jolloin vakinaiseksi nimetty opettaja L. Virtanen ryhtyi tointa hoitamaan. Lasten hoitajattarena ja samalla käsitöiden opettajattarena toimi neiti R. Koivisto helmikuun 1 p:ään, jolloin hän siirtyi eläkkeelle, sekä sen jälkeen käsityönopettaja V. Joukahainen. Maanviljelystehtävistä huolehti maataloustöiden johtaja J. Arola ja navettatöistä M. Nurminen vanhempain oppilaiden avustamana. Näiden lisäksi oli laitoksessa tallimies, kolme muonamiestä ja palvelija, jolle samalla kuului puutarhan hoito.

Opetus koulukotien kouluissa oli järjestetty, mikäli mahdollista, pääkaupungin kansakouluille vahvistettuja opetussuunnitelmia noudattaen. Kuten jo toimihenkilöiden luettelostakin ilmenee, annettiin yläkansakoulun oppikurssin suorittaneille ammatillista jatko-opetusta kaikissa koulukodeissa lukuunottamatta Tavolaa, josta kehityskykyisimmiksi osoittautuneet kansakoulujen apukoulua vastaavan kurssin suorittaneet siirrettiin työopetuksen saantia varten Ryttylän koulukotiin. Bengtsärin ja Ryttylän ammatillisissa jatkokouluissa panttiin pääpaino puusepän-, räätälin-, suutarin-, sepän- ja puutarhurinammatteluihin sekä maatalouteen kuuluvain töiden oppimiseen, kun taas Toivoniemen jatkokoulussa opetettiin pääasiallisesti naisten käsitöitä ja kotitalouden hoitoa. Toivolän koulukodissa, josta lähempi selostus seuraa myöhemmin, ovat mahdollisuudet tehokkaamman

ammattiopetuksen antamiseen puutteellisten työpajojen vuoksi vähäisemmät, mutta saivat lapset sielläkin tietopuolisen opetuksen ohella harjoitusta käytännöllisissä kotiaskareissa ja puutarhanhoidossa.

Oppilasmäärä yleisen kansliaosaston tilastoihin kuuluvissa n.s. vaikeasti kasvatettavien lasten kouluissa oli lokakuun 20 p:nä 1936 244, josta Bengtsärrissa 68, Tavolassa 24, Ryttylässä 122 ja Toivoniemessä 30.

Sukupuolen ja äidinkielen mukaan mainitut oppilaat jakautuivat seuraavasti:

Sukupuoli.	Suomenk.	Ruotsink.	Yhteensä.
Poikia	179	35	214
Tyttöjä	29	1	30
Yhteensä	208	36	244

Oppilaiden jakautuminen syntymäpaikan mukaan näkyy alla olevasta yhdistelmästä:

Helsinki	161	Muut Suomen kunnat	66
Helsinkiin rajoittuvat kunnat ..	6	Ulkomaat	4
Muut Uudenmaan läänin kunnat	7	Yhteensä	244

243:lla eli 99.6 %:lla oppilaista oli koti Helsingissä.

Oppilaiden ikää valaisevat seuraavat numerot:

9 vuotiaita	5	13 vuotiaita	28	17 vuotiaita	17
10 »	6	14 »	34	18— »	6
11 »	22	15 »	54	Yhteensä	244
12 »	26	16 »	46		

Lasten vanhemmista oli työntekijöitä 227, pienammatinharjoittajia ja palvelijoita 16 sekä virkamiehiä 1.

Oppilaiden käytöksen huolellinen valvominen laitoksissa on erittäin tärkeä asia. Tyydytyksellä voidaan todeta, ettei hoidokkien käytöksessä, pienempiä hairahduksia ja muutamia karkausyrityksiä lukuunottamatta, ole suurin piirtein katsoen ollut vakavampaa muistuttamisen aihetta. Asianomaisten johtajain kuukausittain lautakunnan kansliaan lähettämien arvostelujen mukaan, joissa eri arvostelijain vaatimusten mahdollinen erilaisuus on huomioonotettava, käyttäytyi alla mainitusta yhdistelmästä näkyvä prosenttimäärä kaikista oppilaista v. 1936 hyvin, tyydyttävästi tai huonosti.

	Bengtsär.	Tavola.	Ryttylä.	Toivoniemi.
Hyvin	62	79	69	51
Tyydyttävästi	20	18	22	47
Huonosti	18	3	9	2
Yhteensä	100	100	100	100

On yleensä osoittautunut vaikeaksi, varsinkin lautakunnan kansliasta käsin, saada tarkkoja tietoja lautakunnan entisten hoidokkien myöhemmistä oloista ja elämänvaiheista. Ne tiedot, joita heidän kirjeenvaihdostaan tai muusta yhteydestään laitosten johtajain ja johtajattarien sekä aikaisempien kasvatuskotiensa kanssa on näiden välityksellä saatu, on säännöllisesti merkitty asianomaisten kansliassa säilytettäviin asiakirjoihin. Vaik-

kakaan ne eivät riitä täydellisen tilaston esittämiseen, voidaan kuitenkin varmuudella sanoa, että valtava enemmistö pääkaupungin koulukotien entisistä oppilaista on kehittynyt hyödyllisiksi yhteiskunnan jäseniksi. Kansliaosastolle saapuneiden tietojen mukaan oli v:n 1936 kuluessa poistetuista 86 oppilaasta:

Ammattikouluissa opintojaan jatkavia	1
Kansakouluissa » »	7
Käytännöllisellä alalla toimivia:	
metallipajoissa	10
maalarin- tai verhoilijantöissä	2
tehdastyöntekijänä	8
suutarin- ja räätälintöissä	2
liikealalla	2
asiapoikana liikkeissä	11
renkinä, palvelijattarena tai autonkuljettajana	17
maatalous- ja puutarhatyössä	3
Köyhäinhoidolautakunnan avustamia työttömiä	7
Sotapalveluksessa	2
Omaistensa luona	8
Kotikuntaansa lähetettyjä	1
Kuolleita	5
Yhteensä	86

Turvattomain lasten osasto huolehtii lautakunnan huostaan otetuista köyhäinhoidollisista lapsista. Näitä koetettiin sijoittaa etupäässä yksityishoittoon, mutta koska varsinkaan hentojen pikkulasten maaseudulle lähettäminen ei ole lastenhoidon kannalta tarkoituksenmukaista eikä kouluikäisillekään lapsille aina heti ole saatavissa sopivaa kasvatuskotia, oli osaston käytettävänä Sofianlehdon pikkulastenkoti, Reijolan lastenkoti, Kullatorpan lastenkoti, Toivolan koulukoti sekä näiden lisäksi melkoinen määrä paikkoja yksityisissä lastenkodeissa eri ikäisille lapsille. Osa tilapäiseen hoitoon otettuja lapsia asui vastaanottokodissa.

Lastenkodit. Sofianlehdon pikkulastenkodin eri osastoilla on yhteensä 100 hoitopaikkaa 0—2 vuoden ikäisille lapsille. Kodin johtajattarena toimi neiti E. Boström, emännöitsijänä rouva H. Luoto sekä eri osastojen hoitajattarina neidit H. Henriksson, S. Häkli, E. Lehtiö ja S. Pirkkalainen. Näiden apuna toimi 10 ammattitaitoista lastenhoitajattaria ja 15 palkatonta hoitajattarharjoittelijaa kuusi kuukautta käsittävissä vuoroissa. Kaikkiaan harjoitteli laitoksessa pikkulasten hoitoa vuoden kuluessa 30 henkilöä.

Edellä mainittujen lisäksi kuului tämän laitoksen henkilökuntaan ompelija, keittäjä, viisi palvelijaa, kaksi pesijää ja lämmittäjä-talonmies.

Reijolan lastenkoti, jossa eristysosastoineen on 35 hoitopaikkaa, on tarkoitettu pääasiallisesti lastentarha-ikäisille oleville normaalikykyisille lapsille. Kodin johtajattarena toimi rouva E. Ahlgren ja häntä avustivat lastenhoitajattaret neidit A. Aaltonen, A. Carlén, K. Nyholm, T. Pertto ja E. Rehnström. Näiden lisäksi kuului lastenkodin henkilökuntaan ompelija, keittäjä, kaksi palvelijaa ja talonmies.

Kuten toisessa yhteydessä on sivumennen mainittu, toimi sekä Sofianlehdon että Reijolan lastenkodin lääkärinä lääketieteenlisensiaatti R. Granholm.

Kullatorpan lastenkodissa, jonne on sijoitettu hitaammin kehittyviä ja sairaalloisia lastentarhaiässä olevia lapsia, on niinkään yhteensä 35 hoitopaikkaa. Kodin johtajattarena toimi neiti A. Orola ja lastenhoitajattarina neidit I. Hannén, K. Nässling, A. Wright ja H. Pekanvesa. Lisäksi oli tässäkin lastenkodissa ompelija, keittäjä ja kaksi palvelijaa. Lääkärinä toimi vastaanottokodin ja koulukotien lääkäri U. Muroma.

Helsingin pitäjän Pakinkylässä sijaitseva Toivolan koulukoti omine maatalouksineen on tarkoitettu enintään 85 huonohoitaiselle kansakoulussa olevalle lapselle. Laitoksessa toimii vain suomenkielinen ala- ja yläkansakoulu, koska sinne sijoitetut ruotsinkieliset lapset voivat opiskella koulukodin lähellä sijaitsevassa Oulunkylän ruotsinkielisessä kansakoulussa. Toivolan koulukodin johtajana toimi K. A. Kurkela ja opettajina V. Uusi-virta ja neiti R. Honkapirtti. Varsinaisia opettajia avusti yleisessä kasvatustyössä rouva L. Kurkela toimien samalla laitoksen kanslia-apulaisena ja tilapäisenä lastenhoitajattarena. Tässäkin koulukodissa oli kolme eri oppilas-asuntolaa, joiden hoitajattarina toimivat neidit A. Eskola, H. Hirvonen ja L. Mäkelä, sekä lisäksi laitoksen aitauksen ulkopuolella sijaitsevaan rakennukseen järjestetty alaikäisistä lainrikkajista heidän asiainsa tutkintoaikana huolehtiva eristysosasto, joka oli kaitsija F. Korpelan valvonnan alainen. Koulukodin emännöitsijänä toimi neiti L. Kuittinen ja maataloustöiden johtajana P. Karvia. Sitä paitsi kuului laitoksen henkilökuntaan suutari, maataloustöiden johtajan apulainen, ompelija, keittäjä, karjakko ja neljä palvelijaa.

Vastaanottokodin koululaisosastolle sijoitetut köyhäinhoidolliset lapset kävivät kaupungin kansakouluissa.

Lastenkotien silmälläpidosta huolehti lähinnä lastensuojelulautakunnan lastenhuoltotarkastaja. Lasten terveydellisen puolen valvonta sekä ruokajärjestyksen määrääminen näissä kodeissa kuului lautakunnan lääkäreille aikaisemmin mainittua työnjakoa noudattaen.

V. 1936 otettiin koteihin ja erosi niistä seuraavat määrät lapsia:

	Sofianleh- don pik- kulasten- koti.	Reijo- lan lasten- koti.	Kulla- torpan lasten koti.	Vastaan- ottokodin koululais- osasto.	Toivo- lan koulu- koti.	Yhteen- sä.
V:sta 1935 hoitoon jääneitä	98	36	32	44	74	284
V. 1936 hoitoon otettuja	138	77	25	74	64	378
Yhteensä	236	113	57	118	138	662

Näistä:

a) Edelleen osaston hoidossa ollen						
sijoitettiin yksityishoitoon	34	27	2	9	14	86
siirrettiin toiseen lastenkotiin	21	8	2	14	2	47
lähetettiin sairaalaan	38	15	1	—	3	57
b) Osaston hoidosta siirtyneinä						
luovutettiin vanhempiensa hoitoon	36	27	14	28	25	130
annettiin toisten maksuttomaan hoi- toon	7	2	—	7	—	16
luovutettiin toisen kunnan hoitoon ..	—	1	1	5	3	10
lähetettiin muihin lastenhuoltolaitok- siin	1	—	4	5	14	24
Kuoli	1	—	—	—	—	1
Poistettuja yhteensä	138	80	24	68	61	371
V:een 1937 jääneitä	98	33	33	50	77	291

Jäljellä olevista oli:

	Sofianleh- don pik- kulasten- koti.	Reijo- lan lasten- koti.	Kulla- torpan lasten- koti.	Vastaan- ottokodin koululais- osasto.	Toivo- lan koulu- koti.	Yhteen- sä.
Poikia	63	18	22	29	46	178
Tyttöjä	35	15	11	21	31	113
Yhteensä	98	33	33	50	77	291
Aviollisia	40	20	16	34	56	166
Aviottomia	58	13	17	16	21	125
Yhteensä	98	33	33	50	77	291

Yksityishoitoon annettavia lapsia koetettiin, mikäli mahdollista, sijoittaa sukulaistensa luokse. Hoitokotien sopivaisuudesta hankittiin paikallisten asiamiesten tai köyhäinlaitoslautakuntain välityksellä tarkat tiedot. Samoin lasten hoitoa niissä koetettiin valvoa tarkastuksien avulla, joita lautakunnan paikallisasiamiehet tai muut luotettavat henkilöt toimittivat neljästi vuodessa laatien kustakin tarkastuksesta erikoisen selostuksen sosiaaliministeriön köyhäinlaitostoitomiston tähän tarkoitukseen hyväksymille kaavakkeille. Myöskin lastenhuoltotarkastaja apulaisineen koetti eri seuduille tekemillään tarkastusmatkoilla valvoa, että kasvatus ja hoito kasvatuskodeissa oli lasten ikä- ja kehityskautta vastaava. Kasvatuskodit olivat yleensä hyviä. Huonoiksi näyttäytyneistä hoitopaikoista siirrettiin lapset parempiin kasvatuskoteihin tai asiallisten syiden vaatiessa myöskin kaupungin omiin lastenhuoltolaitoksiin. Kaikki kouluikässä olevat hoitolapset saivat käydä kansakoulua, josta johtuvat koulumaksut lautakunta suoritti. Sitä paitsi toimitti lautakunta 101 kansakoulukurssin suorittaneelle yksityishoitoon sijoitetulle lapselle tilaisuuden saada taipumuksiensa mukaista ammatillista jatko-opetusta seminaareissa, kauppa-, maamies- ja talouskouluissa, konekirjoituskursseilla tai erilaisiin käsityöammatteihin valmistavissa laitoksissa, käyttäen tähän tarkoitukseen sosiaaliministeriön köyhäinlaitostoitomistolta tulevine osuuksineen yhteensä 134,036: 95 markkaa.

Paikallisasiamiehinä toimivat rouvat M. Ekholm Helsingin pitäjässä ja A. Charpentier Espoossa, neiti M. Hoffman Kirkkonummella, rouva A. Olin Vihdissä, neidit J. Bergström Siuntiossa, H. Savimaa Tuusulassa, M. Byman Sipoossa ja M. Kielomaa Nurmijärvellä, rouvat L. Palomäki Lohjalla ja H. Tikkanen Jorjoissa, opettajattaret H. Keinonen Lapinlahdella ja L. Saarikoski Nurmossa, kansanopiston johtaja J. Kytömaa Ylivieskassa sekä maanviljelijät V. Jakola Sievissä ja A. W. Sinisalo Somerolla.

Turvattomain lasten osaston yksityishoitoon antamien lasten vaihtuminen näkyy seuraavista luvuista:

	Yksityisiin lasten- koteihin sijoit- ettuja.	Yksityisiin perhei- siin sijoit- ettuja.	Yksityis- hoitoon sijoitett.	Yhteensä.	
	Helsinkiin. Maaseud.	Helsinkiin. Maaseud.			
V:sta 1935 hoitoon jääneitä	217	372	483	726	1,798
V. 1936 hoitoon otettuja	95	182	177	154	608
Näistä:	Yhteensä 312	554	660	880	2,406

Näistä:

a) Edelleen osaston hoidossa ollen

siirrettiin toiseen sijoituspaikkaan ..	8	12	14	23	57
otettiin kunnan lastenkotiin	8	1	3	2	14
sijoitettiin yksityisiin lastenkoteihin	10	7	12	10	39
otettiin koulukotiin	1	3	13	12	29
toimitettiin sairaalaan	7	2	27	10	46

	Yksityisiin lasten- koteihin sijoitettuja. Helsinkiin, Maaseud.		Yksityisiin perheisiin sijoitettuja. Helsinkiin, Maaseud.		Yksityisiin hoitoon sijoitett. Yhteensä.
b) Osaston hoidosta poistettuina					
siirrettiin yleiselle kansliaosastolle ..	1	4	2	14	21
luovutettiin vanhempainsa hoitoon..	34	93	44	48	219
annettiin toisen kunnan hoitoon ..	10	12	6	4	32
pääsi ottolapiseksi tai luovutettiin yksityishoitoon	3	3	6	8	20
poistettiin työkykyiseksi tultuaan ..	17	6	32	36	91
kuoli	7	4	4	2	17
Poistettuja yhteensä	106	147	163	169	585
V:een 1937 jääneitä	206	407	497	711	1,821

Jäljellä olevista oli:					
Poikia	94	191	227	377	889
Tyttöjä	112	216	270	334	932
Yhteensä	206	407	497	711	1,821
Aviollisia	118	240	255	270	883
Aviottomia	88	167	242	441	938
Yhteensä	206	407	497	711	1,821

Maaseudulle yksityisiin perheisiin sijoitettujen lasten sijoitusalueet selviävät seuraavasta luettelosta:

	V:sta 1935 jää- neitä.	V. 1936 hoitoon otettuja.	V. 1936 poistet- tuja.	V:een 1937 jäänei- tä.		V:sta 1935 jää- neitä.	V. 1936 hoitoon otettuja.	V. 1936 poistet- tuja.	V:een 1937 jäänei- tä.
Espoo	22	8	11	19	Lapinlahti ..	2	—	1	1
Kirkkonummi	48	6	7	47	Joroinen	1	—	—	1
Siuntio	19	—	3	16	Sievi	3	—	1	2
Vihti.....	71	15	17	69	Lohja	14	1	4	11
Helsingin pit.	64	15	16	63	Eri kunnat ¹⁾	336	72	79	329
Tuusula	27	9	10	26	Yhteensä	726	154	169	711
Sipoo	11	1	2	10					
Nurmijärvi ..	61	15	12	64	Näistä:				
Ylivieska ..	8	—	1	7	Poikia	395	84	102	377
Somero	37	7	5	39	Tyttöjä	331	70	67	334
Nurmo	2	5	—	7	Yhteensä	726	154	169	711

V. 1936 lautakunnan hoidossa olevia köyhäinhoidollisia lapsia oli kaikkiaan 3,068, kuten seuraavista luvuista ilmenee:

V:sta 1935 hoitoon jääneitä	2,082
V. 1936 hoitoon otettuja	986
V. 1936 poistettuja	956
V:een 1937 hoitoon jääneitä	2,112

¹⁾ Näillä tarkoitetaan kuntia, joihin ei ole asetettu erityisiä asiamiehiä, vaan joissa lapset ovat asianomaisten köyhäinhoitoviranomaisten silmälläpidon alaisina.

Yksityisperheisiin ja yksityisiin lastenkoteihin sijoitettujen lasten hoitomaksut vaihtelivat lasten iästä, terveydentilasta, kasvatusvanhempain sukulaisuudesta y.m. asiaan vaikuttavista seikoista johtuen 100 markasta 360 markkaan kuukaudessa tehden keskimäärin yksityisperheissä kaupungissa n. 203 markkaa ja maaseudulla 160 markkaa sekä yksityisissä lastenkodeissa 2 vuotta nuoremmista n. 360 markkaa ja 2 vuotta vanhemmista n. 250 markkaa lasta ja kuukautta kohden. Tuberkuloottisten lasten hoidosta maksettiin eri määrärahasta lastenkoti Droppenille 12 markkaa päivältä. Kun lisäksi otetaan huomioon vieraiden kuntain velkomat koulumaksut sekä sairaanhoitokustannukset ja hellittämissä tapauksissa myönnetyt vaateavustukset, tulivat lautakunnan yksityishoitoon sijoittamat normaali-ikäiset lapset aikaisemmin selostettuine jatko-opetuksineen maksamaa yhteensä 5,229,651: 50 markkaa eli keskimäärin n. 2,476 markkaa vuodessa kutakin lasta kohden — maksukykyisiltä vanhemmilta ja vierailta kunnilta perittyjä korvauksia sekä valtiolta jatko-opetuksesta saatua avustusta lukuunottamatta.

Nuorisonhuoltojaosto. Jaostolle koulusta poisjääneiksi ilmoitettujen lasten luku oli toimintavuonna 491. Suoritettujen tiedustelujen ja kodissa-käyntien sekä kansliassa pidettyjen neuvottelujen kautta, jotka vuoden kuluessa nousivat 1,269:ään, saatiin 341 lasta palaamaan kansakouluun. Muut lapset olivat keskeyttäneet koulunkäyntinsä seuraavista syistä:

Sairauden takia	10
Esitetty otettavaksi lautakunnan huostaan	14
Siirtynyt toiseen kouluun	76
Oli ansiotyössä	11
Muuttanut paikkakunnalta	39

Yhteensä 150

Edelleenkin oli jaoston käytettävänä 10,000 markan suuruinen määräraha rautatielippujen hankkimiseksi varattomille lapsille, jotka lähetettiin maalle viettämään kesää siellä asuvien omaistensa luo. Köyhäinhuoltoviranomaisten mainittuja lippuja lapsilleen anoneiden vanhempain varattomuudesta antaman lausunnon perusteella jaettiin 235 meno- ja paluulippua. Sellaisille varattomille lapsille, joilla ei ollut sukulaisia maaseudulla, jaosto toimitti lisäksi kirjeellisten tiedustelujen ja sanomalehti-ilmoitusten avulla kesäkoteja. Kaikkiaan 241 lasta sai täten ilmaisen kesänviettopaikan.

Kaupunginvaltuuston tarkoitukseen myöntämällä 35,000 markan suuruisella määrärahalla järjestettiin kaupungissa kesäänsä viettäville pienille lapsille 4 leikkikenttää, jotka sijaitsivat Hietarannassa, Eläintarhassa Borgströmin patsaan edustalla olevalla nurmikolla, Vallilassa Mäkelänkadun varrella sekä Vuorimiehenkadun ja Neitsytpolun välisellä aukiolla. Kullakin kentällä toimivat ammattitaitoiset leikinohjaajat. Toiminta kesti kesäkuun 4 p:stä elokuun 18 p:ään. Ilmoittautuneita lapsia oli kaikkiaan 2,144, nimittäin 825 Hietarannassa, 516 Eläintarhan kentällä, 576 Vallilassa ja 227 Neitsytpolun kentällä; kutakin päivää kohden oli lapsia keskimäärin 148, 148, 138 ja 54. Leikkikenttien ohjelmassa oli erilaisia laulu- ja liikuntaleikkejä, urheiluharjoituksia ja kilpailuja urheilumerkkien saamiseksi, satujen kertomista, uintimatkoja, retkeilyjä y.m. lapsille viihtyisää ajanviettoa.

Alaikäisten katuammattilaisten valvonnan järjestämiseksi oli lastenhuoltotarkastaja yhteistoiminnassa näiden ammattilaisten vakinaisten kait-

sijain kanssa. Kengänkiilloittajiksi pyrki 172 poikaa, joista hyväksyttiin 105. Ansiotoimintansa ohella pojat osallistuivat kasvitärhätöskentelyyn sekä Nuorten miesten kristillisen yhdistyksen heille järjestämiin urheilukilpailuihin ja veneretkiin.

Milloin kerjääviä lapsia tavattiin kaupungilla tai niistä jaostolle ilmoitettiin, otettiin selvää lasten kotioiloista ja saatettiin asia köyhäinhuoltoviranomaisten tiedoksi mahdollista avustuksen toimittamista varten.

Vuoden kuluessa hankittiin jaoston välityksellä toimipaikkoja 5 nuorelle tytölle.

Nuorisonhuoltajana lastenhuoltotarkastaja valvoi yleishyödyllisiin tarkoituksiin varatusta määrärahasta lautakunnan suosituksesta avustettujen yksityisten lastenkotien ja yhdistysten toimintaa sekä antoi siitä kaupunginhallitukselle eri selostuksen.

Aviottomain lasten osasto. Lastenvalvojan välittömässä johdossa toimivan aviottomain lasten osaston tärkeimpänä tehtävänä oli aviottomain lasten tiedusteleminen ja luetteloiminen, valmistavan tutkimuksen toimeenpano lapsiin ja niiden äiteihin nähden, äitien opastaminen lasten hoidossa, lasten sijoittaminen hoitokoteihin ja hoidon valvominen, isyyden tutkiminen ja elatussopimuksien aikaansaaminen sekä elatusavun periminen. Osaston kirjoihin merkittyjen lasten luku oli seuraava:

	Alle 3 vuoden.	3—17 vuotiaita.	Yhteensä.
V:sta 1935 jäljellä olevia	537	2,375	2,912
Uusia hoidokkeja	312	91	403
Poistettuja hoidokkeja	167	250	417
V:een 1937 jääneitä	523	2,375	2,898

Valmistavan tutkinnon uuden aviottomain lasten luetteloon merkityn lapsen äidin kanssa toimitti naistarkastaja. Luetteloon merkittiin tarpeelliset tiedot lapsesta, äidistä ja isästä sekä ne todisteet, jotka äiti voi esittää isyyden selvillesaamiseksi. Näihin tietoihin perustuvat alla olevat yhdistelmät, jotka valaisevat vuoden lopussa jäljellä olevien lasten vanhempain siviilisäätystä ja ikää sekä ammattia.

Äitien siviilisäätty:

Naimattomia	2,531
Leskiä tai laillisesti eronneita .	219
Naineita	86
Tuntematon	62

Yhteensä 2,898

Elatusvelvollisten siviilisäätty:

Naimattomia	1,755
Leskimiehiä tai laillisesti eronn.	159
Naineita	327
Tuntematon	657

Yhteensä 2,898

Äitien ikä:

—15 vuotiaita	3
16—20 »	481
21—25 »	1,034
26—30 »	667
31—35 »	372
36—40 »	220
41— »	62
Tuntematon	59

Yhteensä 2,898

Elatusvelvollisten ikä:

16—20 vuotiaita	135
21—25 »	696
26—30 »	610
31—35 »	299
36—40 »	194
41—50 »	161
51— »	34
Tuntematon	769

Yhteensä 2,898

Äidit ryhmittivät ammatin mukaan seuraavasti:

Palvelijoita	1,085	Taiteilijoita	6
Ompelijoita ja modisteja	272	Partureita ja kähertäjiä	40
Ulko- ja sekatyöntekijöitä ..	240	Kaupustelijoita y.m.pikkuelin-	
Toimisto- ja myymäläapulai-		keinon harjoittajia	39
sia y.m.	236	Käsityöammattilaisia	37
Tehtaantöntekijöitä	204	Kirjanpainajia ja -sitojia	35
Pesijöitä ja siivoojia	129	Silittäjiä	22
Tarjoilijoita	117	Sairaanhoidajia ja kättilöitä ..	18
Kylvettäjiä ja hieroja	16	Opettajia	5
Raitiotie- ja voimavaununra-		Opiskelijoita ja koululaisia	5
hastajia	16	Kauppamatkustajia	2
Kauppiaita ja pikkuliikkeen-		Sanomalehdentoimittajia	2
harjoittajia	9	Ilman varsinaista tointa olevia .	354
Karjakoita ja meijeriapulaisia	9	Yhteensä 2,898	

Elatusvelvolliset ryhmittivät ammatin mukaan seuraavasti:

Ulko- ja sekatyöntekijöitä ..	585	Kirjaltajia ja kirjapainotyön-	
Ammattityöntekijöitä ja käsi-		tekijöitä	36
työläisiä	429	Työnjohtajia	35
Autonkuljettajia	129	Rautatieläisiä	35
Tehtaantöntekijöitä	125	Kauppamatkustajia ja asia-	
Sotilashenkilöitä	113	miehiä	31
Kaupustelijoita y.m. pikku-		Taiteilijoita	29
elinkeinon harjoittajia	94	Insinöörejä, lääkäreitä y.m.	
Toimisto- ja myymäläapulaisia	92	akateemisesti sivistyneitä .	28
Maanviljelijöitä ja huvilan-		Mekanikkoja ja tekniikkoja ..	22
omistajia	91	Maataloustyöntekijöitä	20
Liikemiehiä ja kauppiaita ..	86	Rakennusmestareita	19
Merikapteeneja, merimiehiä		Virkamiehiä	19
y.m.	82	Liikkeenjohtajia sekä toimisto-	
Palvelusmiehiä	59	ja konttoripäälliköitä	18
Lämmittäjiä ja koneenkäyttä-		Raitiovaununkuljettajia ja	
jiä	54	-tarkastajia	12
Ajureita ja renkejä	43	Tarjoilijoita	8
Varastonhoitajia ja varasto-		Sairaanhoidajia ja hieroja	7
miehiä	39	Kalastajia	6
Opiskelijoita ja koululaisia	38	Ammatti tuntematon	477
Poliiseja	37	Yhteensä 2,898	

Lasten sijoittamisessa äitejä avustivat naistarkastajat, jotka yksityisest tiedustelemalla ja sanomalehdissä ilmoittamalla koettivat hankkia sopivia kasvatuskoteja. Hoitokustannukset, n. 300 markkaa kuukaudelta, tuottivat kuitenkin varattomille äideille suuria vaikeuksia lastensa sijoittamisessa.

Aviottomain lasten hoitoa valvoivat naisopastajat, jotka pitkin vuotta kodeissa käyden seurasivat lasten ruumiillista ja henkistä kehitystä sekä antoivat äideille ohjeita lasten järkipäisessä hoidossa ja kasvatuksessa. Myöskin lastenhoidon neuvonta-asemien hoitajat osallistuivat 3 vuotta nuorempien lasten hoidon valvontaan toimialueillaan. Milloin lapsen katsottiin olevan erikoishoidon tarpeessa, käytettiin asianomaisen lääkärin apua.

Lautakunnalle kuukausittain esitettyjen tiedonantojen mukaan

Äitinsä luona olevat lapset saivat:		Kasvatusäidin luo sijoitetut lapset saivat:	
	%.		%.
hyvän hoidon.....	50.2	hyvän hoidon	65.5
suhteellisen hyvän hoidon	47.1	suhteellisen hyvän hoidon	33.7
epätydyttävän hoidon	2.7	epätydyttävän hoidon	0.8
Äidin koti oli:		Kasvatusäidin koti oli:	
hyvässä kunnossa	53.3	hyvässä kunnossa	57.7
suhteellisen hyvässä kunnossa ..	43.0	suhteellisen hyvässä kunnossa ..	42.0
epätydyttävässä kunnossa ..	3.7	epätydyttävässä kunnossa ..	0.3

Osaston hoidokeista kuoli v:n 1936 aikana 34, joista kuollessaan 26 oli sairaalassa, 1 lastenkodissa, 2 synnytyslaitoksessa, 2 yksityishoidossa ja 3 äidin luona.

Kuolemansyy näkyy seuraavasta yhdistelmästä:

Keuhkokuume	3	Ruusu	2
Ilmatiehytkatarri.....	3	Maha- ja suolitulehdus	1
Keuhkopussin märkiminen	1	Vatsakalvontulehdus	1
Keuhkotuberkuloosi	2	Suolitukkeuma	2
Synnynnäinen heikkous	6	Äkillinen myrkytys	2
Synnynnäinen sydänvika	1	Yleinen verenmyrkytys	2
Synnynnäinen kuppatauti	1	Kramppi	1
Tyymustaudit	2	Tapaturma	2
Sokeritauti	1	Tuntematon syy	1

Yhteensä 34

Isyyden lopullisen selvittämisen toimitti lastenvalvoja niiden tiedonantojen nojalla, joita äidit olivat antaneet lastensa isistä. Nämä selvittelyt tapahtuivat tavallisesti yhteisten neuvottelujen avulla, joita lastenvalvoja piti asianosaisten kanssa. Lastenvalvojan suorittama työ sekä saavutukset isyyden selvittämisessä ilmenevät seuraavista luvuista:

V:ltä 1935 oli 36 oikeusjuttua vireillä, uusia haasteita otettiin 71. 11 tapauksessa ei vastaajaa saatu haastetuksi ja 7 tapauksessa saatiin aikaan sopimus haasteen tiedoksiannon jälkeen, joten vuoden aikana käsiteltiin 89 juttua. Näistä voitettiin 70 juttua, 7 tapauksessa kumottiin kanne ja 12 juttua siirrettiin seuraavaan vuoteen.

Kanteen kumoaminen edellisissä 7 tapauksessa aiheutui seuraavista syistä: 4 tapauksessa olivat todistajain tiedot riittämättömät, 1 tapauksessa kantaja ei voinut vannon määrättyä täytevalaa, 1 tapauksessa oli haastettu väärä henkilö ja 1 tapauksessa ilmoitti äiti oikeudenkäynnin aikana, ettei vastaaja olekaan oikea elatusvelvollinen.

Virka-apua oikeudenkäynneissä saatiin vieraiden kuntain lastenvalvojlta tai oikeusaputoimistoilta 6 tapauksessa.

Muissa kuin elatusapuasioissa esiinnyttiin viran puolesta 3 holhous-oikeudesta erottamista koskevassa asiassa, joista esitetty vaatimus hyväksyttiin 1 tapauksessa ja hylättiin 2 tapauksessa.

Elatusvelvollisten tapaturmaisen kuoleman vuoksi haettiin 1 tapauksessa tapaturmaeläke yhdelle aviottomalle lapselle.

Tämän lisäksi ajettiin ja voitetiin 2 juttua virka-apuna vieraiden kuntain lastenvalvojille.

Sopimuksilla selvitettiin isyys lopullisesti 136 tapauksessa, joista niinkuin sanottu, 7 tapauksessa vasta haasteen jälkeen, kun taas 114 tapauksessa isyyden selvittäminen siirrettiin seuraavaan vuoteen syystä, että asianomaiset asuivat yhdessä huolehtien itse lapsesta tai ilmoittivat menevänsä avioliittoon.

Edellämäinittujen sopimusten lisäksi välitettiin muiden paikkakuntain lastenvalvojin anomuksesta 45 elatussopimusta Helsingissä asuvilta isiltä. Virka-apupyyntöjen yhteismäärä oli 255.

Elatus- ja kasvatustalustusten periminen. Osaston toimesta perittiin kertomusvuonna elatus- ja kasvatustalustuksia Helsingin kaupunkikuntaan kuuluville lapsille 1,041,810: 69 markkaa, josta isiltä kannettuja 948,825: 69 markkaa ja äideiltä saatuja 92,985 markkaa. Lisäksi välitettiin ulkokuntalaisille lapsille pääkaupungissa työansiolla oleskelevilta elatusvelvollisilta 77,182: 10 markkaa, joten siis osaston perimien elatus- ja kasvatustalustusten yhteissumma oli kyseessä olevana vuonna 1,118,992: 79.

Aviottomain lasten ja heidän äitiensä tilapäiseksi avustamiseksi oli osaston käytettäväksi varattu lautakunnan menoarvioon 70,000 markan suuruinen määräraha. Tästä käytettiin kaikkiaan 51,031: 95 markkaa, josta 29,089: 75 markkaa kului todistajapalkkioihin sekä lastenvalvojan kansliamenoihin. 19,942: 20 markkaa jaettiin kodissakävijäin esityksistä joko pieninä raha-avustuksina tai valmiina vaatekappaleina lapsensa kanssa suurimmassa ahdinkotilassa oleville äideille sekä 2,000 markkaa varattiin joulujuhlan järjestämiseksi lapsille ja heidän hoitajilleen. Edellä mainitun rahamäärän lisäksi jaettiin Adolf Holmgrenin lahjoitusrahaston korkovaroista yhteensä 1,500 markkaa kehoituspalkintoina lapsensa hyvin hoitaneille imettäville äideille.

Ottolapsiksi hyviin, lapsirakkaisiin perheisiin toimitettiin v. 1936 asianomaisten äitien suostumuksella 24 aviotonta lasta.

Holhoustoiminta. Lastenvalvojan varsinaisen holhouksen alaisena oli kertomusvuonna 108 lasta, joista 104 v:sta 1935 siirtynyttä. Kertomusvuoden kuluessa lakkasi holhokkien täysi-ikäiseksitulon vuoksi 1 holhoustoimi, joten näiden luku vuoden lopussa oli 107. Näitä paitsi oli lautakunnan toimitusjohtajan holhouksen alaisena aikaisemmin annettujen oikeuden määräysten perusteella vuoden alussa 44 lasta, jotka vuoden kuluessa tulivat täysi-ikäisiksi.

Lastenhoidon neuvonta-asemat. Paitsi Maitopisarayhdistyksen kunnan avustuksella kaupungin eri osissa ylläpitämää 5 lastenhoidon neuvontaa-asemaa sekä Kenraali Mannerheimin lastensuojeluliiton lukuun Lastenlinnassa toiminutta ja kertomusvuoden keväällä Marian sairaalan yhteydessä avattua neuvonta-asemaa, lautakunta ylläpiti kolmea kunnallista lastenhoidon neuvola, jotka samoin kuin niiden hoitajain viratkin kaupunginvaltuusto lopullisesti vakinaistutti helmikuun 12 p:nä 1936. Näistä neuvoloista yksi toimi Tehtaankadun 1:ssä sijaitsevassa lastensairaalassa, toinen Töölössä Savilankadun 3:ssa ja kolmas Toukolassa Intiankadun 13:ssa.

Lastensairaalassa olevan lastenhoidon neuvolan toiminta-alueena oli edelleen Kruununhaka, Katajanokka, Kaivopuisto, II ja III kaupunginosa sekä Suomenlinna. Neuvolan lääkärinä toimi lääketieteen- ja kirurgiantohtori T. Salmi ja hoitajana terveyssisar L. Soini.

Neuvonta-aseman kirjoissa oli lapsia kaikkiaan 816. Heidän vaihtumisensa vuoden aikana ilmenee seuraavasta:

	Alle 2 vuotiaita.	2-7 vuotiaita.	Yhteensä.
V:sta 1935 jäljellä olevia	367	157	524
Uusia	266	26	292
Poistettuja	160	112	272
V:een 1937 jääneitä	309	235	544

Kirjoihin merkityistä lapsista oli 168 uudelleen rekisteröityjä.

Lapsen kirjoista poistamisen aiheutti 175 tapauksessa lapsen muuttaminen pois piiristä, 4 tapauksessa kuolema, 26 tapauksessa siirtyminen kansakouluun ja 67 tapauksessa joku muu syy. Kuolemansyynä oli:

	Tapauksia.	Lasten ikä.
Synnynnäinen sydänvika	1	3 kk.
Vatsalaukun kramppi	1	2 »
Tarttuva aivokalvontulehdus	1	20 »
Synnynnäinen kuppatauti	1	3 »

Kirjoihin merkityistä lapsista 79 oli avioliiton ulkopuolella syntynyttä. Alle 1 kuukauden ikäisinä tuli neuvonta-aseman kirjoihin 110 lasta.

Neuvolan lääkäri otti vastaan 2 kertaa viikossa, yhteensä 106 kertaa. Hänen vastaanotoillaan oli kävijöitä kaikkiaan 2,423. Terveys-sisaren joka-päiväisillä vastaanottotunneilla oli kävijöiden lukumäärä 1,385. Terveys-sisaren kansliatunteja oli yhteensä 983, mihin sisältyy lääkärin vastaanottoihin, valohoitoon, kurssien pitämiseen y.m. neuvonta-asemalla tapah-tuneeseen toimintaan käytetty aika.

Kodissakäyntejä tehtiin:

Neuvonta-aseman hoidokkien luokse:

Alle 2 vuotiaiden	1,596	
2—7 »	517	2,113
Aviottomain lasten		395
Kirjoihin merkitsemättömien lasten luokse		190
Raskaana olevien naisten luokse		147
Asiakäyntejä	186	
Hukkakäyntejä	446	632
	Yhteensä	3,477

Näistä oli sairaskäyntejä 168

Sairaskäyntien aiheena oli: ripuli 30, keuhkokuume 2, katarri 4, vesirokko 2, hinkuyskä 2, sikotauti 2, angina 2, tulirokko 2, rokkokuume 4, punakoira 2, ruusu 1 sekä muut tapaukset kuumetta, nuhaa ja yskää. Sairaalahoitoon toimitettiin 3 lasta ja 1 lastenkotiin sekä näiden lisäksi 1 äiti sairaalaan. Kesäsiirtolaan toimitettiin 2 lasta. Yleistilan vahvistamiseksi annettiin lastensairaalan poliklinikalla valohoitoa yhteensä 47 varattomalle lapselle. Neuvonta-aseman lääkäri rokotti 28 lasta.

Suomenlinnassa¹⁾ jatkettiin työtä entiseen tapaan. Siellä pidetyillä lääkärin vastaanotoilla oli kävijöitä 156. Kirjoissa oli 86 siellä asuvaa lasta, joista 31 alle 2 vuoden ja 55 2—7 vuotiaita. Lentokonetehtaan siirryttyä Tampereelle muutti sen mukana sinne useita perheitä, joten lasten lukumäärä aleni, ollen kirjoissa vuoden lopussa 0—2 vuotiaita 20 ja 2—7 vuotiaita 50, eli yhteensä 70. Kodissakäyntejä tehtiin Suomenlinnassa 198.

¹⁾ Numerotiedot Suomenlinnassa suoritetusta työstä sisältyvät edellämainittuihin neuvonta-aseman työtä koskeviin tietoihin.

Äitiyshuoltoa jatkettiin. Raskaana olevat naiset kävivät yleisen sairaalan naistautienosaston äitiysvastaanotoilla ja kodissakäyntejä tehtiin kuten edellä mainittiin 147. Kirjoissa oli 33 naista.

Avustustoiminnasta mainittakoon, että kiertokori n:o 1 oli lainattuna 2 kotiin. Vaateavustusta toimitettiin lastensuojelulautakunnan välityksellä 3 kotiin ja neuvonta-asemalta erikseen 13 kotiin. Lastenvaunut lainattiin 9 kotiin. Köyhempiin koteihin jaettiin äideille imettämisen edistämiseksi n.k. maitorahaa yhteensä 409 markkaa ja 23 kotiin annettiin yksityisiltä saatuina lahjoituksina joulupaketit. Varattomille lapsille hankittiin vahvistavia lääkkeitä kuten kalanmaksaöljyä, vitolia, nutrolia, rachitosea y.m. yhteensä 818 markan arvosta.

Valistustarkoituksessa järjestettiin äideille 4 pientenlastenhoitoa käsittelevää luentosarjaa ja oli näille luennoille osallistuneiden lukumäärä 76. Ohjelmallisia illanviettoja äitien virkistykseksi järjestettiin kuten ennenkin Korkeavuorenkadun 10:ssä sijaitsevassa seurakuntasalissa äitienpäivänä ja jouluna. Osanottajien lukumäärä näissä tilaisuuksissa oli n. 400. Näissä esitelmöivät lääketieteen- ja kirurgiantohtori T. Salmi riisitaudista ja kansanedustaja, sairaanhoitajatar K. Pohjola sielun terveydenhoidosta. Syksyllä aloitti toimintansa äitien ompeluseura kokoontuen huoneiston puutteessa 2 kertaa kuukaudessa Töölön neuvonta-asemalla. Osanottajien lukumäärä on ollut 11—12. Suomenlinnassa asuvien äitien ompeluseura on edelleen kokoontunut kerran kuukaudessa ja osanottajia siinä on ollut 10—15. Ompeluseuroissa on luettu valaisevaa kirjallisuutta ja keskusteltu lastenhoidosta ja kasvatuksesta. Rouvien ompeluseura, joka työllään on suuresti tukenut neuvonta-aseman taloudellista asemaa, kokoontui säännöllisesti 2 kertaa kuukaudessa.

Oppilasopetusta seurasivat valtion terveydenhoitokurssien oppilaat, lastensairaalassa työskentelevät lääketieteenkandidaatit ja kevätlukukaudella Helsingin kaupungin sairaanhoitokoulun oppilaat. Oppilaista työskenteli osa kuukauden ja osa 2 viikkoa.

Töölön lastenhoidon neuvonta-aseman toiminta-alueena oli Töölö, Meilahti ja Ruskeasu. Neuvonta-aseman lääkärinä toimi lääketieteen- ja kirurgiantohtori U. Muroma ja hoitajana terveyssisar R. Krohn. Terveyssisar toimi samalla lastensuojelulautakunnan kodissakävijänä sekä omassa piirissään että Pasilassa.

Neuvonta-aseman kirjoissa oli vuoden aikana kaikkiaan 942 ja kuukausittain keskimäärin 566 lasta. Kirjoihin merkittiin 153 lasta alle 1 kuukauden ikäisinä. Aviottomia lapsia oli vuoden aikana kirjoissa 43. Sitä paitsi oli valvonnan alaisia lastensuojelulautakunnan hoidokkeja 28.

Lasten vaihtuminen näkyy seuraavasta yhdistelmästä:

	Alle 2 vuotiaita.	2—7 vuotiaita.	Yhteensä.
V:sta 1935 jäljellä olevia	398	114	512
Uusia	397	33	430
Poistettuja	290	145	435
V:een 1937 jääneitä	348	159	507

Uusista lapsista oli uudelleen kirjoihin merkittyjä 0—2 vuotiaita 16 ja 2—7 vuotiaita 7. 157 lasta täytti vuoden aikana 2 vuotta. Kirjoista poistamisen aiheutti 3 tapauksessa lapsen kuolema, 195 tapauksessa poismuutto

piiristä, 23 tapauksessa lapsi täytti 7 vuotta sekä 200 tapauksessa joku muu syy. 14 lasta siirtyi Marian sairaalan neuvonta-aseman kirjoihin.

	Tapauksia.	Lasten ikä.
Kuolemansyynä oli:		
Suolitulehdus	2	{ 3 kk.
		{ 6 »
Ruokamyrkytys	1	13 »

Kaikki kuolemantapaukset sattuivat Marian sairaalassa.

Neuvonta-aseman kirjoissa olevista 6 kuukautta täyttäneistä lapsista oli rintalapsia 35.20 %, rinta- + keinotekoisella ruokinnalla 62.01 % ja keinotekoisella ruokinnalla 2.79 %.

Lääkärin vastaanottoja pidettiin 0—2 vuotiaille lapsille 2 kertaa viikossa ja 2—7 vuoden ikäisille kerran kuukaudessa. Lääkärinvastaanotoilla kävi 2,184 0—2 vuotiasta ja 228 2—7 vuotiasta lasta sekä 4 muuta asiakasta eli yhteensä 2,416 henkilöä.

Terveys sisar piti jokapäiväisiä aamuvastaanottoja. Vastaanottoihin käytettiin 1,710 tuntia, mihin sisältyy myös luentosarjoihin ja ompeluiltoihin käytetty aika. Terveys sisaren vastaanotoilla kävi 51 raskaana olevaa naista, 2,362 0—2 vuotiasta ja 259 2—7 vuotiasta lasta sekä 370 muuta asiakasta eli yhteensä 3,042 asiakasta. Valohoitoa annettiin lapsille yhteensä 1,058 kertaa. Ilmaiseksi sitä saivat kunnan avustusta nauttivien perheiden lapset muiden suorittaessa 5 markkaa kerralta.

Terveys sisar teki kodissakäyntejä:

Neuvonta-aseman hoidokkien luokse:

Alle 2 vuotiaiden lasten »	1,056	
2—7 » » »	120	1,176
Aviottomain lasten luokse		303
Kirjoihin merkitsemättömien lasten luokse		150
Raskaana olevien naisten luokse		164
Asiakäyntejä		357
Hukkakäyntejä		477
		<u>Yhteensä 2,627</u>

Näistä oli sairaskäyntejä 104. Sairaskäyntien syynä oli ripuli 15, keuhko-kuume 8, influenssa 13, angina 2, vesirokko 3, hinkuyskä 2, punakoira ja ihottuma 2 tapauksessa sekä muissa tapauksissa nuhakuume.

Äitiyshuoltoa jatkettiin kuten edellisenäkin vuonna kiinteässä yhteistoiminnassa yleisen sairaalan naistautien osaston äitiyshuoltoaseman kanssa. Kirjoissa oli 107 raskaana olevaa naista. Useimmat näistä seurasivat neuvonta-asemalla pidettyjä luentosarjoja imeväisten hoidosta.

Neuvonta-aseman tukemisyhdistys jatkoi toimintaansa entistä vireämmin, joten siltä saatu apu on kiitoksin mainittava. Edellisenä vuonna perustettu lainakirjasto kasvoi huomattavasti käsittäen nyt 71 nidettä; kirjojen lainaaminen oli vilkasta. Lainavarastoa, joka käsittää lastenvaunuja, vuoteita, juoksukehyksiä, ammeita y.m. kartutettiin myöskin. Tämän lisäksi tukemisyhdistyksen jäsenet ovat suurella uhrautuvaisuudella osallistuneet yksityisten varattomien kotien avustamiseen. Koska lainavarasto ja sen käyttö on huomattavasti suurentunut, pidetään sen toiminnasta eri luetteloa ja kirjanpitoa. Tuntuva lisänä tukemisyhdistyksen työssä on ollut 5,000 markan rahaerä, minkä Töölön sokeritehdas oy. lahjoitti yhdistyksen

tarpeisiin käytettäväksi. Lääkkeitä lahjoitettiin varattomille lapsille 260 markan arvosta. Paitsi pitkin vuotta jaettuja vaateavustuksia lahjoitettiin 4 lapselle täydellinen vaatekerta keväällä lasten lähtiessä siirtolaan.

Jouluksi toimitettiin 20 kotiin joululahjapaketti.

Kiertokori lainattiin 8 kotiin. N.k. imettämisrahaa annettiin Adolf Holmgrenin lahjoitusrahaston korkovaroista kahdelle aviottomalle äidille, 200 markkaa kummallekin.

Äitien ompeluilloissa on syksyn kuluessa valmistettu keväällä pidettäviä myyjäisiä varten pienempi määrä käsitöitä. Ompeluilloissa on käynyt keskimäärin 13 äitiä.

Äitienpäivänä ja jouluna järjestettiin äideille ohjelmallinen illanvietto. Näissä esitelmöi lääketieteen- ja kirurgiantohtori U. Muroma, edellisessä aiheesta »Ihottumat» ja jälkimmäisessä »Alle 1-vuoden vanhan lapsen sielun-elämästä».

Luentosarjoja pienten lasten hoidossa pidettiin 3.

Valtion terveyssisarkurssin oppilaat seurasivat neuvonta-aseman toimintaa ollen kukin 1 kuukauden työssä mukana. Samoin Helsingin kaupungin sairaanhoitajatarikoulun oppilaat harjoittelivat kevätlukukaudella neuvonta-asemalla, kukin 2 viikon ajan.

Toukolan lastenhoidon neuvonta-aseman työ on jatkunut samoissa puitteissa kuin edellisenä vuonna, käsittäen pikkulasten- ja äitiyshuollon. Toiminta-aluekin on ollut sama, kuuluen siihen Annala, Arabia, Kumpula, Toukola ja Vanhakaupunki.

Neuvonta-aseman lääkärinä toimi edelleen lääketieteen- ja kirurgiantohtori U. Muroma ja hoitajana terveyssisar L. Hirstiö.

Neuvonta-aseman kirjoissa oli kertomusvuonna yhteensä 332 lasta, joiden vaihtuminen näkyy seuraavasta yhdistelmästä:

	Alle 2 vuotiaita.	2—7 vuotiaita.	Yhteensä.
V:sta 1935 siirtyneitä.....	102	54	156
Uusia	88	88	176
Poistettuja	95	47	142
V:een 1937 jääneitä	.	.	190

Poistetuista oli 61 lasta muuttanut pois piiristä, 4 kuollut, 65 oli ylikäisiä ja 12 poistumisen aiheutti joku muu syy. Kuoleman aiheuttajana oli 1 tapauksessa kurkkumätä, 1 tapauksessa keuhkokuume ja 2 tapauksessa yleinen ravintomyrkytys. Kaikki kuolemantapaukset sattuivat eri sairauksissa.

Lasten lääkäriellä oli vastaanottoja kerran viikossa, yhteensä 49. Näillä vastaanotoilla kävi vuoden aikana 0—2 vuoden ikäisiä lapsia 564, 2—7 vuotiaita lapsia 152 ja muita henkilöitä 9, yhteensä 725.

Terveyssisarella oli vastaanottoja kaikkiaan 302 kertaa. Kävijöitä näillä oli yhteensä 1,269. Vastaanottoihin ja kansliatöihin käytetty aika teki 934 tuntia.

Terveyssisaren tekemät kodissakäynnit jakautuvat seuraavasti:

Neuvonta-aseman hoidokkien luokse:

Alle 2 vuotiaiden	»	781
2—7	»	310
Aviottomien lasten luokse.....		803

Raskaana olevien naisten luokse	157
Kirjoihin merkitsemättömien lasten luokse	164
Hukkakäyntejä	444
Asiakäyntejä	272

Yhteensä 2,931

Neuvonta-aseman kirjoissa olevien lasten luokse tehdyistä käynneistä oli 97 sairaskäyntiä, joista 71 käyntiä tehtiin 0—2 vuotiaiden ja 26 käyntiä 2—7 vuotiaiden lasten luokse olleen sairaskäyntien aiheuttamat syyt seuraavat:

Ripuli	30	Ihottuma	5
Hinkuyskä	14	Angina	2
Vesirokko	9	Yskä ja katarri	7
Influenssa	12	Kuume	12
Maitorupi	6		
			Yhteensä 97

Pirquet-koe tehtiin 37 lapselle.

Syystalvella toimitettiin neuvonta-asemalla ilmainen rokotus, jolloin rokotettiin 24 lasta ja 1 äiti.

Äitiyshuoltoa varten oli edelleen lääkärin vastaanottoja 2 kertaa kuukaudessa tuleville äideille. Vuoden aikana vaihtui äitiyshuollon lääkäri, tullen paikkakunnalta poismuuttaneen tohtori Suhosen tilalle kevättalvella lääketieteenlisensiaatti E. Holmberg. Naishuoltolääkärin vastaanotoilla, joita pidettiin kaikkiaan 23 kertaa, kävi yhteensä 117 äitiä. Terveysisaren vastaanotoilla kävi vuoden aikana 88 äitiä. Kodissakäyntejä tehtiin odottavien äitien luokse 157 kertaa. Verikoe otettiin 15 äidistä.

Avustuksena puutteenalaisille perheille annettiin vaatteita ja jalkineita, joita lahjoittivat vuorineuvoksetar K. Herlitz'in ja rouva S. Anjalan johtamat ompeluseurat. Pitkin vuotta annetun avustuksen lisäksi toimitettiin joululahjapaketit 30 kotiin. Jouluavustusta antoivat neuvonta-aseman asiakkaille sitäpaitsi osuusliike Elanto sekä muutamat yksityisliikkeet ja yksityiset henkilöt. Neuvonta-aseman onnistui toimittaa myös muutamille äideille sekä isommille lapsille työpaikkoja ja kahdelle äidille hankittiin imettäjän paikat. Pikkulapsen vaatteita sekä lapsen vuoteita, vaunuja, reki ja kylpyamme annettiin lainaksi lyhyemmäksi tai pitemmäksi ajaksi.

Luentosarja pikkulasten hoidosta järjestettiin monien ilmoitusten jälkeen kertomusvuoden keväällä. Kuulijoiksi ilmoittautui kuitenkin vain 6 äitiä, joista ainoastaan kolme seurasi luentosarjan loppuun. Koska näyttäytyi mahdottomaksi saada tämän piirin äitejä käymään luennoilla, ryhdyttiin syyslukukaudella pitämään heille ompeluseuraa kaksi kertaa kuukaudessa. Näissä tilaisuuksissa puhuttiin äideille lastenhuoltoa koskevista asioista, kuten pikkulapsen hoidosta ja ravinnosta, tuetuksesta, tuberkuloosista y.m.s. Kuitenkin osanotto näihinkin tilaisuuksiin on ollut perin vähäistä. Valistustarkoituksessa annettiin jokaiselle tulevalle äidille tohtori M. Siiralan kirjanen »Terveydellisiä aakkosia raskauden ajaksi» sekä jokaiseen kotiin, missä oli vastasyntynyt lapsi, professori A. Ylpön kirjanen »Neuvoja ja ohjeita imeväisen hoidossa ja ruokinnassa».

Äideille järjestettiin kaksi juhlaa, toinen keväällä ja toinen ennen joulua. Neuvonta-asema huolehti ohjelmasta ja vuorineuvoksetar K. Herlitz kahvitarjoilusta. Osanotto tällaisiin äitienjuhliin on yleensä olosuhteisiin nähden ollut ilahduttavan runsas.

Terveydenhoito. Vastaanotto- ja ammattioppilaskotia, Kullatorpan lastenkotia sekä koulukoteja valvovan lääketieteen- ja kirurgiantohtori U. Muroman selostus vallinneesta terveydentilasta ja hygieenisistä olosuh-teista mainituissa laitoksissa v. 1936 oli seuraavan sisältöinen:

Ohjesäännön mukaiset tarkastukset pidettiin vastaanotto- ja ammatti-oppilaskodissa, Kullatorpan lastenkodissa sekä koulukodeissa.

Kaikki yllä mainittuihin laitoksiin otetut lapset tarkastettiin. Bengtsårin, Ryttylän, Toivoniemen ja Tavolan koulukodeissa sattuneissa äkillisissä sai-raustapauksissa turvaututtiin, koulukotien etäisen aseman vuoksi Helsin-gistä, paikallisten lääkärien apuun. Muissa tapauksissa huolehti sairaan-hoidosta lääketieteentohtori U. Muroma.

Taudintapaukset näkyvät seuraavasta yhdistelmästä:

Tauti.	Vastaan- ottokoti.	Ryt- tylä	Bengt- sår.	Toi- vola.	Toivo- n'emi.	Tavola.	Kulla- torppa.	Yhteensä.
Tulirokko	1	—	—	—	—	—	—	1
Tuhkarokko	—	1	—	—	—	—	—	1
Vesirokko	—	—	—	—	—	—	12	12
Hinkuyskä	—	—	—	—	—	—	16	16
Sikotauti	6	26	—	41	—	—	—	73
Influenssa	30	83	24	40	20	9	15	221
Angina	9	19	—	17	—	—	—	45
Nuhakuume	—	—	21	—	5	—	5	31
Suolitulehdus	5	—	—	—	—	—	—	5
Keuhkopussintuleh- dus	1	—	—	—	—	—	—	1
Umpisuolentulehdus	—	2	—	—	—	—	—	2
Paiseet	—	7	1	—	—	—	—	8
Tapaturmat	—	11	2	—	—	—	—	13
								Yhteensä 429

Tapaturmista mainittakoon, että Bengtsårin koulukodissa yhdeltä pojalta katkesi jalka sen jäädessä kaatuvan puun alle; eräs löi kirveellä jal-kaansa, eräältä kärrynpyörä vioitti säärtä ja eräältä meni kaksi jalkapöydän-uuta poikki. Ryttylän koulukodissa katkesi yhdeltä hoidokilta peukalo, yhdeltä vannesaha katkaisi vasemmasta kädestä etu- ja keskisormen ensim-mäisen nivelen, yhtä talikko pisti silmään ja kuudelle meni smirgelinsiru silmään.

Kulkutaudinluontoisena esiintyi influenssaa pääasiallisesti maalisi- ja huhtikuussa, pussitautia ja hinkuyskää huhtikuussa.

Kuolemantapauksia ei sattunut.

Mitä asunto-oloihin tulee on ilmakeuutiotilavuus lasta kohden vastaan-ottokodissa aivan liian pieni. Tämä korjautuu kuitenkin kun v. 1938 toden-näköisesti valmistuu uusi rakennus tätä laitosta varten. Edellytyksin, että koulukodissa olisivat kaikki paikat täynnä, olisi Ryttylässä (IV osasto), Bengtsårissa, Toivolassa ja Kullatorpassa ilmakeuutiomäärä lasta kohden myös liian pieni, ollen 6.45 alle 11 m³:n välillä. Toivolan luokkahuoneiden ilmakeuutiomäärä on n. 2—3 1/2 m³ oppilasta kohden.

Siisteys yleensä olosuhteisiin nähden oli kaikin puolin tyydyttävä.

Ruoanvalmistusmahdollisuudet olivat yleensä hyvät. Ruoka oli hyvää ja monipuolista, mikä ilmenee seuraavassa yhdistelmässä esiintyvistä keskimääräisestä painon lisäyksestä vuodessa.

	Kg.		Kg.
Vastaanottokoti	3.0	Toivoniemi	7.7
Ryttylä	4.0	Tavola	4.0
Bengtsår	4.3	Kullatorppa	2.0
Toivola	3.1		

Ruoansäilytys tuotti vaikeuksia vastaanottokodissa kesäisin, kun ei ollut erikoisia kylmiä säiliöitä. Samoin Bengtsårin koulukodin ruokalan kellari oli liian lämmin ollen muutenkaan täysin vastaamatta terveydenhoidollisia vaatimuksia. Ryttylän koulukodin lihansäilytyshuoneessa oli huono tuuletus. Tavolaan olisi saatava jääkaappi. Toivolassa ruoansäilytys ei vastannut alkeellisiakaan terveydenhoidollisia vaatimuksia, mutta tilanne korjautunee, kun v:ksi 1937 on myönnetty rahoja uusien kellarien rakentamista varten. Kullatorpassa ei myöskään huonon kellarin vuoksi ole ruoansäilytys vastannut terveydenhoidollisia vaatimuksia.

Vedensaanti oli vaikeata Ryttylässä, mutta v. 1937 rakennetaan uusi vesitorni. Bengtsårissa juomavesi oli huonoa ruostuneiden vesijohtojen vuoksi.

Vaatetus oli yleensä moitteeton. Vuodevaatteet olivat myös hyvät ja tarkoituksenmukaiset.

Koulukotien väliset urheilukilpailut pidettiin kesällä Ryttylän koulukodin uudella urheilukentällä. Tällaiset kilpailut ovat omiaan herättämään oppilaissa yhä suurempaa harrastusta urheiluun ja ovat siten yleiselle terveydenhoidolle suureksi hyödyksi.

Ryttylän koulukodissa pidetyssä lastensuojelulautakunnan toimihenkilöiden kokouksessa esitelmöi lääketieteen- ja kirurgiantohtori U. Muroma tarttuvista taudeista ja niiden vastustamisesta.

Kaupungin koulukoteihin sijoitettujen lasten hampaidenhoidosta huolehti edelleen kouluphammasklinikan johtaja T. H. J. Ekman suorittaen hampaiden korjaamiset kauempana sijaitsevista laitoksista lautakunnan tätä tarkoitusta varten hankkimilla välineillä. Vastaanotto- ja ammattioppilaskodin hoidokit sekä Toivolan koulukodin oppilaat kävivät tarpeen vaatiessa kouluphammasklinikassa.

Sofianlehdon pikkulastenkodin sekä Reijolan lastenkodin hoidokeista huolehtiva lääketieteellisensiaatti R. Granholm jätti näissä laitoksissa kertomusvuonna vallinneesta terveydentilasta seuraavan selostuksen:

Sofianlehdon pikkulastenkodissa oli v. 1936 kuten aikaisemminkin tautien lukumäärä verrattain suuri, mutta vain pieni osa niistä oli vakavaa laatua. Influenssa, henkitorvenkatarri ja angina olivat yleisimmät taudit sairastaen näitä myös suurin osa lastenhoidonharjoittelijoista. Keuhkokuumeetapauksia oli 14, joista 5 hoidettiin kotona, toiset sairaalassa. Vaikeampiin tauteihin sairastuneita oli muutamia, mitkä kaikki siirrettiin sairaalaan.

Taudintapaukset selviävät lähemmin seuraavasta yhdistelmästä:

T a u t i.	0—1 v. vanh. lapsia.	Yli 1 v. vanh. lapsia.	Yhteen- sä.	Näistä sairaala- ssa hoid.
Vatsa- ja suolikatarri	7	4	11	—
Paratyphus	—	1	1	1
Suun limakalvontulehdus	—	5	5	—
Kurkkutulehdus	11	21	32	1
Kurkkumätä	—	3	3	3
Influenssa	30	41	71	3
Henkitorvenkatarri, äkillinen	14	27	41	1
» pitkäaikainen	—	2	2	—
Keuhkokuume	10	4	14	9
Hinkuyskä	3	—	3	3
Tulirokko	1	—	1	1
Vesirokko	5	2	7	3
Ruusu	2	—	2	2
Kulkutaudinluontoinen aivokalvontulehdus ..	1	—	1	1
Virtsatiehyeentulehdus	4	6	10	—
Korvatulehdus	12	7	19	—
Imurauhastulehdus	6	2	8	—
Paise	2	1	3	—
Ihottuma	12	4	16	—
Riisitauti	10	6	16	—
Verenheikkous	4	—	4	—
Synnynnäinen heikkous	6	—	6	—
Vesipää	1	—	1	—
Littlen tauti	3	—	3	1
Vajaakykyisyys	1	4	5	—
Kehitysvirheet	2	1	3	1
Tyrä	5	3	8	3
Yhteensä	152	144	296	33

Sairastuneista lapsista kaksi kuoli, toinen kulkutaudinluontoiseen aivokalvontulehdukseen, toinen keuhkokuumeeseen ollen viimeksi mainittu tylsämielinen ja vaikeasti halvaantunut (Littlen tauti) keskonen.

Kun Sofianlehdossa kertomusvuonna hoidettiin 236 lasta, oli kuolleisuusprosentti siis 0.85.

Reijolan lastenkodissa oli myöskin v:n 1936 kuluessa paljon influenssa- ja keuhkotorvenkatarritapauksia. Muutamilla lapsilla oli tauti verrattain itsepintaista saaden yksi heistä keuhkokuumeen, mutta kuitenkin suurin osa oli vain lievästi sairaana. Karanteeniosastolla sattui kaksi tulirokko- ja hinkuyskätapausta, jotka hoidettiin sairaalassa. Muutamat suuressa rakennuksessa asuvat lapset sairastuivat keväällä pussitautiin, jonka vuoksi ei voitu ottaa uusia lapsia kotiin muutaman viikon aikana. Kuolemantapauksia ei sattunut. Hoidettujen lasten lukumäärä oli 144. Taudintapaukset selviävät seuraavasta yhdistelmästä:

Tauti.	Tapauksia.	Tauti.	Tapauksia.
Influenssa	36	Littlen tauti	2
Henkitorvenkatarri	24	Keuhkokuume	1
Suurentuneet nielurisat	12	Munuaistulehdus	1
Pussitauti	7		
Ihottuma	7		Yhteensä 108
Kurkkutulehdus	4	Näistä hoidettiin sairaalassa:	
Vajaakykyisyys	4	Influenssa	2
Vatsa- ja suolikatarri	3	Tulirokko	2
Korvatulehdus	3	Hinkuyskä	2
Tulirokko	2	Munuaistulehdus	1
Hinkuyskä	2		Yhteensä 7

Samassa yhteydessä huomautetaan, että Reijolan lastenkodin karanteeniosasto, joka on hyvin ahdas, kylmä ja muutenkin alkuperäinen, on tullut entistä huonommaksi uuden ajotien valmistuttua, joka kulkee aivan rakennuksen ohitse. Huoneiden tuulettaminen on vaikeutunut, kun ikkunoista tunkeutuu sisään pölyä ja bensiininhajua. Ahkera tuulettaminen on kuitenkin välttämätön huoneiden pienuuden ja mataluuden takia. Lasten makuuhuoneissa ilmakuutiomäärä on n. 10 m³ lasta kohden. Päivähuoneessa, jonka pinta-ala on vain 12.2 m² ja kuutiomitta 28.3 m³, on lasta kohden 1.5 m² pinta-alaa ja 3.5 m³ ilmaa, sillä lasten lukumäärä osastolla on tavallisesti kahdeksan. Ruokahuoneena lapsilla on vain pieni eteinen. Tällä osastolla lapset ovat kolme viikkoa, väliin kauemminkin.

Kodin kaivovesi oli kuten edellisenäkin vuonna pilaantunutta, minkähden ruoka- ja juomavesi tuotiin kaupungin vesijohdosta.

Menot ja tulot. Lastensuojelutoiminnan aiheuttamat bruttomenot nousivat v. 1936 lautakunnan tilinpäätöksen mukaan 16,127,528: 80 markkaan jakautuen seuraaviin eriin:

Lastensuojelulautakunta	Smk	977,561: 50
Kasvatuksellisesti laiminlyötyjen lasten koulukodit	»	3,129,776: 30
Vastaanotto- ja ammattioppilaskodit	»	613,868: 20
Toivolan koulukoti	»	925,050: 05
Lastenkodit	»	2,294,636: 25
Keuhkotautisten lasten hoito	»	589,656: —
Sijoitus yksityishoitoon ja jatko-opetus	»	4,639,995: 50
Lastenhoidon neuvonta-asemat	»	140,032: 05
Tylsämielisten, aistiviallisten ja raajarikkoisten lasten erikoishoito ja opetus	»	334,846: 35
Lastenvalvojan kansliamenot sekä aviottomain lasten avustaminen	»	51,031: 95
Lasten hammashoito, kesävirkestystoiminta sekä matkakulut	»	148,269: 20
Maatilat	»	1,816,805: 45
Avustukset yksityisille lastensuojeluyhdistyksille	»	1) 466,000: —

Yhteensä Smk 16,127,528: 80

1) Edellisissä vuosikertomuksissa vastaavaa määrää ei ole laskettu kaupungin lastensuojelutoiminnan kustannuksiin.

Näiden menojen lisäksi oli rakennustoimiston tilille viety alla mainittujen lastenhuoltolaitosten huoneistojen korjauskustannuksia seuraavat määrät:

Bengtsårin koulukoti	Smk	59,117:10
Ryttylän koulukoti	»	171,559: 80
Toivoniemen koulukoti	»	23,423: 40
Vastaanotto- ja ammattioppilaskoti	»	12,439: 75
Toivolan koulukoti	»	49,224: 65
Sofianlehdon pikkulasten koti	»	31,215: 15
Reijolan lasten koti	»	16,844: 50
Kullatorpan lasten koti	»	29,826: 95
Yhteensä Smk		393,651: 30

Lastensuojelutoiminnasta aiheutuneet tulot nousivat v. 1936 6,713,512:45 markkaan jakautuen seuraaviin eriin:

Lastenhoidosta saatua korvausta:

valtiolta	Smk	448,193: 85
vierailta kunnilta	»	1,029,061: 70
yksityisiltä korvausvelvollisilta	»	485,167: 15 Smk
Koulukotien valtionapu	»	1,962,422: 70
Koulukotien oppilastöistä	»	2,066,589: 10
Ammattioppilaskodin hoidokeilta	»	49,247: 05
Maatilat tilittäneet (maatalousvarastoja lukuunottamatta)		32,105: —
Bengtsårin tila	Smk	437,083: 30
Toivoniemen tila	»	300,319: 15
Ryttylän ja Siltalan tilat	»	742,005: 70
Toivolan tila	»	330,347: 40 Smk
Laitosten ja maatilojen henkilökunnan suorittamat luon-		1,809,755: 55
toisetujen korvaukset	»	793,393: 05
Yhteensä Smk		6,713,512: 45

Kun nämä tulot vähennetään edellä mainittujen kustannusten yhteisummasta, 16,521,180: 10 markasta, jää kaupunginkassaa rasittaviksi nettomenoiksi 9,807,667: 65 markkaa, joka on 239,873: 70 markkaa pienempi kuin vastaava summa edellisenä vuonna.

Koulukoteihin kuuluvien tilojen maatalouskirjanpidossa, jossa on huomioitu myöskin vuoden lopussa olevat maatalousvarastot, tehtiin tilinpäätös siten, että laitosten käyttämistään rakennuksista maatiloille suorittamat vuosivuokrat, Bengtsårissa 197,000 markkaa, Toivoniemessä 53,100 markkaa, Ryttylässä 249,000 markkaa ja Toivolassa 96,600 markkaa eli yhteensä 595,700 markkaa, joista laitosten tuloihin sisältyy 40 %:n valtionapu, siirrettiin kaupunginkassaan kaupungin näihin kiinteistöihin sijoittamien pääomain korkojen ja kuoletusten hyvitykseksi. Näiden suorituksien sekä erinäisten maanparannus- ja rakennuskustannuksien lyhennysten jälkeen osoitti maataloustilien päätös voittoa Bengtsårissa 15,429: 20 markkaa, Toivoniemessä 15,162: 05 markkaa, Ryttylässä 401: 20 markkaa ja Toivolassa 11,568: 40 markkaa eli yhteensä 42,560: 85 markkaa, mikä mainittujen laitosten valtionapua koskevassa lopputilityksessä on vähennetty valtionavun perusteena olevista vuosimenoista.

Eri laitosten varsinaiset menot, yksityishoitoon lähetettyjen lasten vaatetus sekä henkilökunnan luontoiseduistaan suorittama korvaus toimi-henkilöiden palkoista poisluettuina, nousivat seuraaviin määriin:

		Kaikkiaan.	Lasta ja päivää kohden.	Lasta ja vuotta kohden.
Sofianlehdon pikkulasten koti .. Smk		1,317,143: 15	36: 53	13,368: 04
Reijolan lastenkoti	»	377,860: 60	30: 56	11,185: 46
Kullatorpan lastenkoti	»	294,315: 25	23: 56	8,623: 76
Vastaanottokoti	»	461,841: 85	24: 89	9,109: 40
Ammattioppilaskoti	»	100,903: 35	13: 93	5,098: 80
Toivolan koulukoti	»	818,841: 05	27: 82	10,181: 61
Bengtsärin »	»	926,303: 50	39: 34	14,397: 28
Tavolan »	»	173,547: 45	18: 77	6,871: 31
Ryttylän »	»	1,393,758: 20	30: 01	10,984: 64
Toivoniemen »	»	328,937: 55	27: 99	10,244: 31
Yhteensä Smk		6,193,451: 95	29: 90	10,943: 82

Seuraava taulukko osoittaa eriteltynä varsinaiset lastenhoitomenot elatuspäivää kohden lastensuojelulautakunnan alaisissa laitoksissa v. 1936:

Menoerä.	Lastenkoti.			Vastaa- nottokoti.	Ammatti- oppilaskoti.	Koulukoti.					Kaikkiaan.
	Sofian- lehdo.	Reijola.	Kulla- torppa.			Toivola.	Bengtsär.	Tavola.	Ryttylä.	Toivo- niemi.	
P e n n i ä.											
Palkkaukset	1,363	1,699	1,319	847	536	1,496	1,971	1,032	1,312	1,348	1,360
Vuokra, lämpö ja valo ..	1,208	656	321	762	57	353	911	60	675	407	675
Ruokinta	¹⁾ 501	341	327	545	478	520	478	460	591	647	514
Vaatetus ja kalusto	335	238	292	217	236	300	393	218	305	247	298
Muut menot	246	122	97	118	86	113	181	107	118	150	143
Yhteensä	3,653	3,056	2,356	2,489	1,393	2,782	3,934	1,877	3,001	2,799	2,990

Jos otetaan huomioon myöskin rakennustoimiston omilla määrärahoil-
laan eri lastenhuoltolaitoksissa suorittamat huoneistojen korjauskustannuk-
set, yhteensä 393,651:30 markkaa, saadaan keskikustannukseksi lasta ja
päivää kohden kaikissa laitoksissa 31:80 markkaa sekä lasta ja vuotta koh-
den 11,639:40 markkaa.

Lastenhoitokustannukset osoittautuvat miltei kaikissa laitoksissa jon-
kun verran korkeammiksi v:een 1935 verraten johtuen pääasiallisesti palkka-
menojen lisääntymisestä. Tämän lisäksi on hoitopäivien kallistumiseen Reijo-
lan lastenkodissa vaikuttanut toistamiseen lisätty vuokra sekä Bengtsärin
ja Toivoniemen koulukodeissa erikosesti se seikka, ettei näissä, varsinkaan
Bengtsäriin, ole ollut pitkin vuotta täyttä määrää oppilaita. Kaikkien
laitosten keskimääräinen päiväkustannus osoitti 62 pennin suuruista lisäystä;
palkat kohosivat 1: 79 markkaa

Lahjoitusrahastot. Lastensuojelulautakunnalle kuuluivat seuraavat
lasten hyväksi lahjoitetut, rahatoimiston hoidossa olevat rahastot, joiden

¹⁾ Ottamalla huomioon samaan ruokarahaan sisältyvän 14 hoitajatarharjoittelijan
vapaan ruoan, jää lasten ruokamenoiksi Sofianlehdossa 4: 39 markkaa lasta ja päivää
kohden.

pääoma ja käytettävissä olevat korkovarot joulukuun 31 p:nä 1936 nousivat seuraaviin määriin:

	Pääoma, Smk.	Korot, Smk.
Adolf Holmgrenin lahjoitusrahasto turvattomille äideille ja lapsille	40,000: —	6,909: 55
L. A. Grönholmin Helsingin orpolasten rahasto	7,800: —	1,317: 80
Bergman-puolisoiden lahjoitusrahasto jatko-opetuksen hankkimiseksi turvattomille lapsille	61,000: —	7,633: 75
M. Kotschakin lastenvaatetusrahasto	51,100: —	9,005: 10
Aina ja Ivar Gordien lahjoitusrahasto	30,694: 95	—: —
Johan Gustaf Rosenbergin rahasto	10,682: 10	601: —
Lasten kesäsiirtolain rahasto	18,301: 60	1,029: 70
Yhteensä	219,578: 65	26,496: 90

Hyvösen lastenkoti. Lastensuojelurahastoihin kuuluu myöskin avio-puolisoiden G. ja M. Hyvösen kaupungille lahjoittama omaisuus, jonka pääoma oli kertomusvuoden lopussa 2,075,126: 20 markkaa sekä käytettävissä olevat korkovarot 289,927: 38 markkaa. Tämän rahaston korkovaroilla ylläpidetään Kotkankadun talossa n:o 14 n. 30 hoitopaikkaa käsittävää lastenkotia puutteenalaisille suomea tai ruotsia puhuville eri ikäisille lapsille. Lastenkodin hallintoa hoitaa lastensuojelulautakunnan kolmeksi vuodeksi kerrallaan valitsema johtokunta, johon v:ksi 1934—36 valittuina kuuluivat tarkastaja M. Sillanpää puheenjohtajana sekä muina jäseninä kansakoulujen taloudenhoitaja S. Ojanne, varatuomari L. Silvenius, professori A. Ylppö ja lastentarhanjohtajatar I. Poppius sekä hänen kuoltuaan vuoden lopulla lastentarhojentarkastaja E. Borenus.

Lastenkodin johtajattarena sekä samalla johtokunnan sihteerinä toimi neiti I. Siirala ja lääkärinä lääketieteenlisensiaatti R. Granholm. Lisäksi kuului laitoksen henkilökuntaan lastentarhanopettaja, 2 lastenhoitajaa, keittäjä, siivooja ja ompelija.

Lapsia oli kodissa 32 3—16 vuotiasta, joista 14 poikaa ja 18 tyttöä. Hoitopäiviä oli kaikkiaan 11,194. Lasten terveydentila oli yleensä tyydyttävä. Influenssatapauksia oli vuoden varrella 23, henkitorvenkatarritapauksia oli 3, keuhkokuumetapauksia 1, sydäntulehdustapauksia 1 ja tulirokkotapauksia 2.

Lastenkodin menot v. 1936 olivat seuraavat:

Menoerä.	Kaikkiaan, Smk.	Lasta ja päivää kohden, Smk.	Menoerä.	Kaikkiaan, Smk.	Lasta ja päivää kohden, Smk.
Palkat.....	137,418: 50	12: 28	Lämpö- ja valais-		
Talous.....	79,964: 20	7: 14	tus	11,432: 80	1: 02
Vaatetus	23,445: 35	2: 09	Vuokra	50,000: —	4: 47
Kalusto	3,813: 30	—: 34	Knlungit	30,555: 30	2: 72
			Yhteensä	336,629: 45	30: 07

Tuloja kertyi kaikkiaan 338,702: 80 markkaa, joista säästöä edellisestä vuodesta 961: 05 markkaa, säätiön varoja ¹⁾ 250,000 markkaa, lasten elatusmaksuja 40,615 markkaa, henkilökunnan suorittamia luontoisetujen korvauksia 42,455 markkaa, muita tuloja 4,387: 50 markkaa ja korkotuloja 284: 25 markkaa. Säästöä jäi v:een 1937 2,073: 35 markkaa.

¹⁾ Tähän on laskettu myös arvioitu vuokra 50,000 markkaa.